БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 15 (6690)
21 ЯНВАРЬ 1947 йил
СЕШАНБА
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Бугун Владимир Ильич Лениннинг вафот этганига 23 йил тўлди.

Лениннинг улуғ ва енгилмас байроғи остида, доҳий Сталин етакчилигида коммунизм ғалабаси сари, олға!

Ленин-Сталиннинг улуғ байроғи остида

Большевиклар партияси ва совет давлатининг яратувчиси ва йўлбошчиси, меҳнаткашлар оммасининг гениал доҳийси Владимир Ильич Лениннинг улуғ қалби уришдан тўхтаган қайғули кунга бугун 23 йил тўлди. Лекин Ленин вафотидан буён ўтган йиллар Лениннинг улуғворлигини, Ленин яратган улуғ ғояларнинг бутун дун'ё тарихий аҳамиятини кун сайин янада юксакликка кўтармоқда.

Ленин вафотидан буён мамлакатимиз, халқларимиз тарихида ғоят катта воқиалар юз берди. Мамлакатимиз, халқимиз бошига оғир кунлар тушди, жиддий машаққатлар ва синовларга бардош беришга тўғри келди. Лекин совет халқи ҳарқандай оғир синов ва машаққатларни енгиб ғолиб чиқди, чунки совет халқи Лениннинг улуғ байроғи остида курашди, совет халқига Ленин раҳнамо бўлди. Ленинизм унга йўл кўрсатувчи юлдуз бўлди, совет халқини курашга Ленин-[illegible]

[illegible] тарихий ғалабаси бутун дун'ёга Ленин яратган давлатнинг кучини, ленинизм ғоялари руҳида тарбияланган халқнинг қудратини яққол кўрсатди. Бу нарса жаҳондаги ҳуррият парвар халқларга совет тараққиёти йўли, ленинизм йўли энг прогрессив йўл эканлигини яна бир марта исбот қилди.

Улуғ Лениннинг мамлакатимиз олдидаги, бутун тараққийпарвар инсоният олдидаги хизматлари ғоят буюкдир. Ленин кишилик яратган энг илғор назария бўлган марксизмни ривожлантирди ва уни бойитди, ишчилар синфи қўлига шундай бир қурол — революцион назария берди ки, бунинг ёрдами блан Россия ишчилар синфи деҳқонлар оммаси блан капитализм ва чоризмни ағдардилар ва Россияда социалистик давлат барпо қилди.

Ленин ва Сталин биргаликда большевиклар партиясини туздилар ва вояга етказдилар. «Давримизнинг заковати, шарафи ва виждони» бўлган бу партия улуғ Сталин етакчилигида совет халқи тарихий ғалабаларининг ташкилотчиси бўлди. Бундай партиясиз ишчилар синфи революцияда ғалаба қозона олмагани каби, мамлакатимиз ҳам социализм ғалабаларига эриша олмас эди. Бундай партиясиз совет халқи ватан урушида жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлган ғалабаларни қўлга киритаолмас эди.

Улуғ Ленин марксизм та'лимотини ривожлантириб айрим олинган бир мамлакатда социализм ғалаба қилиши мумкинлигини кашф этди ва капитализм қуршови ичида бизнинг совет мамлакатимизда социализм барпо қилиш мумкин эканлигини кўрсатди. Совет халқи улуғ Сталин етакчилигида Ленин ғояларини амалга оширди ва социалистик жамиятни барпо қилиб, социализмдан аста-секин коммунизмга томон қадам ташламоқда.

[illegible] ишига, ленинизм ғоясига садоқатларини шубҳасиз яна бир марта намойиш қилажаклар. Совет халқи коммунистлар блан партиясизлар блоки кўрсатган номзодларга овоз бериш блан Лениннинг ўлмас иши учун, ленинизм ғоялари учун, большевистик партиямизнинг ленинча-сталинча сиёсати учун, Ленин барпо қилган социалистик давлатимизни янада мустаҳкамлаш учун, Ленин ишининг улуғ давомчиси буюк Сталин учун овоз беражаклар.

Партия, совет, комсомол ташкилотлари, агитатор ва пропагандистларимиз Ленин кунларида меҳнаткашлар оммасига совет давлатини ва большевиклар партиясини барпо қилган Лениннинг кураши, ҳаёти ва та'лимотини тушунтириб беришлари, Ленин ва Сталиннинг улуғ ҳамкорликда социалистик жамият барпо қилиш йўлидаги курашини сўзлаб беришлари лозим. Совет кишилари бундай тенг, тўппа-тўғри ва яширин сайлов системасига, демократик сайлов системасига ленинизм ғояларининг амалга оширилганлиги натижасида эришганлигини, улуғ Ленин кенг халқ оммасини давлат ишларида актив иштирок этишини та'минлашга зўр аҳамият берганлигини ҳарбир меҳнаткашга тушунтириб бериш керак.

Ленин ишчилар синфига раҳбарлик қилиш вазифасини ўз устига олган партиянинг инқилобий назария блан қуролланган бўлишига ғоят катта аҳамият берар эди. Инқилобий назариясиз инқилобий ҳаракатнинг ҳам бўлиши мумкин эмас, дер эди Ленин. Лениннинг бу доҳиёна фикрлари ҳамма вақт ҳам партиямизга йўл-йўриқ бўлиб келди.

Биз Ленин кунларида ҳарбир партияли ва партиясиз ходимдан марксизм-ленинизм назариясини эгаллашда, ўз йўлингни инқилобий назария блан ёритиб олишда ни-[illegible]

[illegible] Ленин-Сталин ғоялари ҳаммавақт совет халқининг коммунизмга томон боралиган йўлини ёритиб келди. Бу ғоялар ҳамма вақт совет халқини ғалабадан-ғалабага олиб келди ва ғалаба байроғи бўлиб қолди. Шунинг учун совет халқи Ленин-Сталин ғояларига зўр муҳаббат ва садоқат блан қарайди.

Совет кишилари большевиклар партияси ва улуғ Сталин етакчилигида, Ленин байроғи остида, ватан урушининг оғир синовларига бардош берди ва урушдан ғалаба блан чиқди. совет кишилари бу ғолибона байроқ остида мамлакатимизда тинч тараққиёт йўлига кириб, уруш жароҳатларини даволамоқда ва халқ хўжалигини янада юксалтирмоқда, совет кишилари Ленин-Сталин байроғи остида барча қийинчиликларни муваффақият блан енгиб, коммунизм сари ғолибона олға боради!

ТОШКЕНТ ШАҲАР ЛЕНИН САЙЛОВ ОКРУГИДА

Буюк доҳийларимиз Ленин ва Сталиннинг номи — ғалабамиз байроғи!

Тонг ғира-ширасида, қишнинг совуқ ҳавосини ларзага солиб, гудоклар чинқиради. Тошкент вокзали блан туташган Пролетар, Тарас Шевченко, Госпиталь, Чехов кўчаларини тўлдириб, социалистик Ўзбекистон саноатининг жангчи ва командирлари шахтам қадамлар ташлаб ўтадилар. Трамвайлар кетма-кет, штоб блан юриб туради. Сал ўтмай, Каганович номли (собиқ Қизил Шарқ) заводда, товар ва паровоз деполарида, Автотрактородеталь заводида, «Қизил тонг» фабрикасида, ўнлаб бошқа йирик саноат корхоналарида ҳаёт қайнайди.

Ленин районининг темир иродали, пўлат қўл азаматлари улуғ бобомиз, башариятнинг азиз доҳийси Владимир Ильич Ленин номига муносиб ишлайдилар. Улар Сталинча тўртинчи беш йилликнинг биринчи йил планини декабрьнинг ўрталаридаёқ тўла бажарганлар. Районнинг 19 корхонаси, шу жумладан Паровоз депоси, Автотрактородеталь заводи, «Қизил тонг» фабрикаси, кинап фабрикаси ва бошқа йирик саноат корхоналари ҳозир буюк планнинг иккинчи йил мажбуриятларини муваффақият блан адо этмоқдалар, улардаги ўн минглаб соҳибкорлар — уста паровозчилар ва вагончилар, токарьлар ва тикучилар, слесарьлар ва стрелкачилар Сталин замонасига муносиб ғайрат блан ишлашни ўзларининг ватан олдидаги шарафли бурчлари деб биладилар.

Бу азамат ишчилар ва соҳибкорлар районининг марказига Ленин сайлов округи жойлашган. Бу ердаги сайлов участкалари ва агитпунклар, сайловчилар ўртасида олиб бориладиган агитация-пропаганда ишларини намунали йўлга қўйганлар. Тикучилар саройига жойлашган 7-нчи, Темирйўлчилар саройига жойлашган 6-нчи, Саноат техникумига жойлашган 4-нчи агитпунктларда эртадан-кечгача ҳаёт қайнайди. Ҳар куни ишдан кейин маданият саройларида, клубларда сайловчиларнинг йиғилишлари ўтказилади. Улар лекциялар тинглайдилар, депутатликка ўзлари қўйган номзодлар блан учрашадилар.

Улуғ Лениннинг муборак номи блан аталган сайлов округи жойлашган райондаги Темирйўлчилар саройи, Тикучилар саройи, Саноат техникумининг катта клуби ва кўп бошқа бинолар одамзодга бахт-саодат келтирган Ленин ва Сталиннинг, партия ва ҳукумат раҳбарларининг, депутатликка номзоди кўрсатилган кекса тикучи Пелагея Александровна Максимованинг портретлари, қипқизил алвонларга ёзилган шиорлар блан безатилган.

Меҳнаткаш халқнинг фарзанди, ёшлиги кишиларнинг эшигида қашшоқлик блан ўтган П. А. Максимова «Қизил тонг» фабрикасида кўп йиллардан бери ишлайди. Ленин сайлов округидаги меҳнаткашлар ўртоқ Максимованинг чинакам халқ хизматкори бўлаолишига қаттиқ ишонадилар.

Ленин районининг ўзига хос ан'аналари бор. Бу район—Ўзбекистонда ишчилар синфининг бешигидир. Бу йил «Қизил Шарқ» заводининг қурилганига 50 йил тўлади. Бу кекса корхона Ўзбекистон саноатига неча ўн минглаб кадрлар етказиб берган. Унутилмас Октябрь кунларида Тошкентда инқилобий ҳаракат шу ердан бошланган.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгари, шу районга жойлашган корхоналарда қора ишчи бўлиб ишлаган, оғир шароитларда кун кечирган кўп ўртоқлар ҳозир Ўзбекистон партия ва ҳукумат органларида раҳбарлик ўринларида ишламоқдалар.

Кеч кириб, қоронғу тушганидан кейин, дев қоматли азамат биноларда минглаб чироғлар ёнади. Кекса ва ёш эркак ва аёл ишчилар Ильич чироғлари ёритган мухташам залларга йиғилиб, юзлаб малакали агитаторлардан турли сиёсий мавзу'ларда лекция, докладлар тинглайдилар, бой кутубхоналардан бадиий адабиёт китобларини олиб ўқийдилар. Кўп ўтмай, маданият саройларининг ҳаворанг шипларидаги қандил-чироғлар уч марта ўчиб-ёнади. Демак, концерт бошланади. Ана, таниш ҳаваскор-сан'атчилар: «Қизил тонг» фабрикасининг гўзал ўйинчи қизлари, созанда ва хонанда йигитлари...

Ҳаёт гўзал, ҳаёт фаровон. Бу бахтиёр ҳаётга улуғ Ленин асос қўйди, унга буюк Сталин посбонлик қилмоқда. Октябрь революцияси туфайли, одамзоднинг шу икки азиз доҳийлари туфайли, совет халқининг кураши ва меҳнати туфайли, ҳаётимиз, истиқболимиз тобора яшнайди.

Буюк доҳийларимиз Ленин ва Сталиннинг номи—ғалабамиз байроғидир!

Совет халқлари Ленин—Сталин партиясининг енгилмас байроғи остида коммунизм боғларини обод қилади!

Совет халқи улуғ Ленин хотирасини нишонламоқда

ЛЕНИНГРАД, 18 январь (ТАСС). Ҳар йили январь кунларида шаҳарнинг В. И. Ленин ҳаёти ва революцион фаолияти блан боғлиқ бўлган тарихий жойларини мингларча киши келиб кўради. Партия Марказий Комитети ва Петроград комитети жойлашган Кшесинская саройини, Петроград томонида, 1917 йилда Владимир Ильич турган уйни, шунингдек унинг Сердобольск кўчасидаги махфий суратда яшаган сўнгги уйини айниқса кўп киши келиб кўраётир. Октябрь революциясининг штаби бўлган Смольнийда ва Карповка дар'ёси ёқасида, РСДРП Марказий комитетининг қуролли қўзғолон тўғрисида қарор қабул қилган тарихий мажлиси ўтказилган бинода сўнгги кунларда тамошабинлар жуда кўп.

В. И. Лениннинг ҳаёти ва революцион фаолияти блан боғлиқ бўлган тарихий жойларда ҳозирнинг ўзидаёқ 50 га яқин экскурсия ўтказилди. Экскурсияларда Ленинграддаги «Веретено» ва «Большевичка» фабрикалари, «Радист» заводининг ишчилари, политехника институтининг студентлари, шунингдек темир йўл мактабларининг ўқитувчилари ва Латвия ССР мактабларидаги юқори синфларнинг ўқувчилари ва бошқа кишилар қатнашди.

АШХАБОД, 16 январь (ТАСС). Туркманистон меҳнаткашлари инсониятнинг улуғ доҳийси В. И. Ленин хотирасини зўр эҳтиром блан ёдлайдилар. Корхона, ўқув юртлари, сайлов участкаларида суҳбатлар, доклад ва лекциялар ўтказилмоқда.

Корхона ва муассасаларда меҳнаткашларнинг Владимир Ильич хотирасига бағишланган йиғилишлари бўлади. 21 январьда шаҳар советининг тантанали мотам мажлиси ўтказилади.

Ашхабоддаги Офицерлар уйи Ленин тўғрисидаги асарларни энг яхши ижро этувчиларнинг конкурсини ўтказади. Конкурс программасида Горький, Маяковский, Жамбул асарлари бор.

Туркманистон Давлат кутубхонаси ва шаҳар партия кабинети кўргазма ташкил қиладилар. Бу кўргазмаларда Ленин асарлари ва туркман ҳамда рус тилларида Ленин тўғрисида ёзилган асарлар қўйилади.

УЛЬЯНОВСК, 16 январь (ТАСС) Шаҳарда В. И. Ленин вафотининг 23 йиллиги кунига кенг тайёргарлик олиб борилаётир. Сайлов участкаларида юзларча агитаторлар «Ленинсиз 23 йил. Сталин етакчилигида Ленин йўлидан», «Ленин—большевиклар партияси ва совет давлатига асос солган улуғ йўлбошчи» деган мавзу'ларда доклад ҳамда суҳбатлар ўтказмоқдалар.

В. И. Ленин Марказий музейининг Ульяновскдаги бўлими меҳнаткашларнинг оммавий экскурсияларини ташкил қилди. Музей бўлимининг лекторлари улуғ Лениннинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида доклад қилмоқдалар.

Областьнинг шаҳар ва қишлоқларида Ленин тўғрисида ўн мингдан ортиқ суҳбат ўтказилди. 19—22 январь ўртасида Ульяновскда ҳамда областьнинг бошқа шаҳарларида ва район марказларида меҳнаткашларнинг тантанали мотам йиғилишлари бўлади.

ЕРЕВАН, 16 январь (ТАСС). Ереванлаги Молотов номли Давлат университети В. И. Ленин вафотининг 23 йиллигига бағишлаб илмий сессия ўтказишга тайёрланмоқда.

Сессияда ўн битта илмий доклад тингланади.

ВИЛЬНЮС, 16 январь (ТАСС). Шаҳардаги корхона, муассаса ва ўқув юртларида большевиклар партияси ва совет давлатига асос солган доҳий йўлбошчи В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида лекция ҳамда суҳбатлар ўтказилмоқда. Кутубхоналар, қироатхона ва агитпунктлар ҳузурида Владимир Ильичнинг хотирасига бағишланган адабиёт ва фото суратлардан иборат кўргазмалар ташкил қилинди.

Шаҳар партия кабинетида пропагандистлар ва агитаторлар учун раҳбарлик доклади ўтказилди.

БОКУ, 18 январь (ТАСС). Республиканинг нефть конларида, заводларда, ўқув юртларида, мактаблар ва идораларда В. И. Ленин хотирасига бағишланган тантанали мотам кечалари ва йиғилишлар ўтказилмоқда. Партия кабинетларида Владимир Ильичнинг ҳаёти ва революцион фаолияти ҳақида лекция ҳамда докладлар ўтказилмоқда. Шаҳардаги пропагандист ва агитаторлар уйида «СССР халқларининг Ленинга бағишланган ижоди» деган адабиёт кўргазмаси ташкил қилинди.

Ёш нефтьчилар Боку пролетариатининг инқилобий ҳаракатига доир тарихий жойларни бориб кўрмоқдалар. «Гудок» газетаси босилган яширин босмахона—музейни шу кунларда жуда кўп киши келиб кўрмоқда. Бу газетани чиқаришда ўртоқ И. В. Сталин фаол қатнашган эди.

Пойтахтда Ленин кунлари

ЎзК(б)П Тошкент шаҳар комитети Владимир Ильич Ленин вафотига 23 йил тўлиши муносабати блан корхона ва муассасаларда лекция ва суҳбатлар ўтказиш тадбирларини белгилади. Агитатор ва пропагандистлар Лениннинг ҳаёти ва кураш йўли тўғрисида меҳнаткашлар ўртасида лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Корхона, муассаса, ўқув юртлари ва барча агитпункт ҳамда сайлов участкаларида «Лениннинг ҳаёти ва кураш йўли», «Ленин—большевиклар партияси ва совет давлатининг ташкилотчиси ва доҳийси», «Ленин-Сталин партияси—совет халқининг раҳбари ва ташкилотчиси», «Совет демократияси — Ленинизм ғояларининг ифодасидир», «Ленинизм—меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш асоси» деган мавзу'ларда докладлар бўлмоқда.

Пойтахт меҳнаткашларининг районларда бўладиган йиғилишларида тажрибали пропагандистлар ва партия раҳбар ходимлари «Ленинсиз 23 йил, ўртоқ Сталин раҳбарлиги остида Ленин йўлидан» деган мавзу'да доклад қиладилар.

Ленин кунларида пойтахтдаги кинотеатрларда меҳнаткашларга «Ленин Октябрьда», «Ленин 1918 йилда», «Улуғ гражданин», «Милтиқли киши» ва «Қасам» кино фильмлари кўрсатилади.

БИЛДИРИШ

Шу йил 21 январь, кеч соат 8 да, Свердлов номидаги театр биносида Тошкент шаҳар партия, совет ва жамоат ташкилотларининг В. И. Ленин вафоти 23 йиллигига бағишланган тантанали-мотам мажлиси бўлади.

Мажлисга таклиф қоғозлари блан киритилади.

В. И. ЛЕНИН МУЗЕЙИДА

Владимир Ильич Ленин бундан 23 йил бурун вафот этди. Бу улуғ зот ёдгорлигининг хотирасига Москвада В. И. Лениннинг Марказий музейи ташкил қилинди.

Музейни бориб кўрган ҳарбир кишида чуқур таассурот қолади. Ленин таржимаий ҳолини яққол кўрсатиб берувчи материаллар большевиклар партияси шонли тарихининг ёрқин саҳифаларини кўз олдимизда гавдалантиради.

Ўртоқ Сталин ташаббуси блан ташкил қилинган В. И. Ленин музейи марксизм-ленинизмни пропаганда қилучи катта восита бўлиб қолди. Музей меҳнаткашлар оммасининг энг севимли манзилгоҳи бўлиб қолди. Музей ташкил қилингандан буён ўтган ўн ярим йил ичида бу ерга қарийб 8 миллион киши келиб кетди. Музейни томоша қилучилар сони йилдан йилга ортмоқда.

В. И. Ленин музейи мамлакатимиздаги барча музейларнинг энг севимли, энг ажойибидир. Қадрдон Ильичнинг ҳаётини тўла гавдалантириб берувчи бу музей материалларини халқнинг ўзи янги-янги қимматли экспонатлар блан тобора тўлдирмоқда. Революциянинг гениал ташкилотчиси ҳаётини тасвирлайдиган қимматли буюмлар келтириб топширилмаган кун камдан-кам бўлади. Биров Ленин мактублари ва телеграммаларини, биров Владимир Ильичнинг ўзи тақдим этган китобларни, яна бировлар камдан-кам учрайдиган фотосуратлар, Ленин имзолаган гувоҳнома ва бошқа ҳужжатларни келтириб топширади.

Музейнинг 22 та кенг залига ҳозирги пайтда Ленинга ва унинг ишларини давом этдираётган улуғ Сталинга бағишланган 8 мингдан ортиғроқ тарихий ҳужжат, қўл'ёзма, китоб, газета, фотосурат, бадиий расм ва ҳайкаллар қўйилган. Бу нарсалар партиямизнинг тарихини, Совет Иттифоқи халқларини бахт-саодат ва озодликка чиқариш йўлида Ленин олиб борган курашни ва ўртоқ Сталин блан қилган ҳамкорлигини тўла тасвирлаб беради.

Ленин ва Сталин! Бу улуғ кишилар бир-бирлари блан нақадар дўст эди. Ёш совет республикаси учун энг оғир кунларда Владимир Ильич муҳим масалалардан бирортасини ҳам Сталин блан маслаҳатлашмасдан туриб, ҳал қилмас эди. Улар большевиклар партиясини биргаликда ташкил қилдилар, биз 1917 йилда большевиклар партиясининг раҳбарлигида буржуазия устидан ғалаба қозондик. Ленин блан Сталин ёш совет республикасини оқгвардиячилар ва чет эл босқинчиларининг ҳужумидан қаттиқ туриб ҳимоя қилдилар. Катта вайронагарчиликларга сабаб бўлган урушлардан сўнг Ленин блан Сталин мамлакатнинг хўжалик ҳаётини яна йўлга қўйдилар.

Музейнинг илмий ходимлари кўп йиллардан буён Владимир Ильич фаолиятига бағишланган материаллар тўплаш ва уларни тартибга солиш соҳасида ижодий иш олиб борадилар. Эндиликда бу материаллар асосида Лениннинг болалик чоғидан тортиб, унинг сўнгги кунларигача қилган фаолиятини ўрганиш мумкин.

Мана бу ерга унинг қишлик пальтоси, шапкаси, чойнаги, Разливда яшаган вақтидаги кийими қўйилган. Унинг бу кийими бутун Россияга таниш. Унинг ёнида Лениннинг тарихга кирган бошқа бир бош кийими турибди. Бу ердаги стол ва икки стул Лениннинг Шушенскда сургунда ўтказган чоғини эслатади. Шахмат столи ва яширин хоначалари бўлган тахта токча 1902—1905 йилларда жуда муҳим партия ҳужжатлари шу ерда сақланар эди. Совет ҳукуматининг сулҳ, ер тўғрисида ва бошқа масалалар ҳақида чиқарган дастлабки фармойишлари бу ерга қўйилган ручка блан ёзилган. Лениннинг партия билети, Ленинга эсер Каплан суиқасд қилган кунда унинг эгнидаги пальтоси ҳам шу ерда. Ленин ярадор қилинганидан сўнг, Надежда Константиновна Крупская бу пальтонинг бир неча еридан ямаган. Лениннинг шахсий буюмлари музейни келиб кўрган кишиларда унутилмас хотира қолдиради.

Урушдан бироз олдин музейда махсус зал очилган эди. В. И. Ленин ва И. В. Сталиннинг асарлари шу залга тўпланган. Ҳозирги пайтда залда жаҳондаги 107 халқ тилида нашр этилган китоблар бор. Ўзбек тилида нашр этилган китоблар ҳам анчагина топилади. Бу китоблар ўртасида Лениннинг «Нима қилмоқ керак», «Демократик революцияда социал-демократиянинг икки тактикаси», «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» деган китоблари, ўртоқ Сталиннинг «Совет Иттифоқининг Улуғ Ватан уруши тўғрисида», «Марксизм ва миллий масала» деган китобларини кўрасиз. 61 тилда чиқарилган «ВКП(б) тарихи қисқа курси» айрим ерга қўйилган.

Меҳнаткашларнинг севикли Ильичга юборган кўпгина совғалари ҳам музейда тўпланган. Осиб қўйилган милтиқ ва ов милтиғининг модели ҳамманинг э'тиборини ўзига жалб этади. Бу милтиқларни Тула заводининг ишчи ва хизматчилари совға қилган эдилар. Гул солиб ишланган дафтар, ғалати гулдонларга ҳам кўз тушади. Бу гулдонларни Гусь-Хрустальни заводининг ишчи ва хизматчилари совға қилган эдилар.

Сан'ат буюмларига бағишланган залда рассомлик, ҳайкалтарошлик асарлари ва халқ ижодининг энг яхши намуналари тўпланган. Кейинги вақтларда бу залга янги муҳим асарлар қўйилган. Булар ўртасида В. И. Лениннинг рассом Абрамов томонидан ишланган сурати, И. В. Сталиннинг Сталин мукофоти лауреати рассом Налбандян томонидан ишланган расми, И. В. Сталиннинг машҳур совет ҳайкалтароши Нерод ясаган мармар ҳайкали бор.

Музейнинг иккинчи қаватида му'жазгина бир уй бор. Бу уйда ёзув столи, стол устида кўк қалпоқли лампа, этажерка, усти тери блан қопланган бирнеча курси, китоблар блан тўла жовонларни кўрасиз. Деворларга география хариталари осиб қўйилган. Халқлар доҳийси улуғ Ленин ана шундай содда жиҳозли уйда ишлар эди. Бу уй Ильичнинг Кремльдаги иш кабинетини тасвирлайди. Музейнинг катта заллари ва хусусан бу уй ўлмас Лениннинг ҳамиша тирик қиёфасини кўз олдингизда ёрқин гавдалантиради.

Музейнинг сўнгги залларидан бири мотам байроқларига чулғанган. Узоқда, баланд супачага Ленин вафот қилган вақтда унинг юзидан олинган ганч маска қўйилган. Масканинг атрофи ипакли қора буюмлар блан ўралган, қора байроқлар эгилиб турибди. Ўнг томондаги катта фотосурат Сталиннинг қайғи остида ўз устози ва дўстининг тобутини кўтариб кетаётган чоғини эслатади. Мотам залида ўнларча киши кўринади. Аммо, бу ер шундай сукунат остидаки, унда гўё ҳеч ким йўқ дейсиз. Бу зални кўрганингизда ўзингизни Ленин худди ҳозиргина вафот этгандек ҳис қиласиз.

Томошабинлар бизга қадрдон кишининг қиёфасини айнан кўрсатучи гипс маскадан кўзларини олмайдилар. Унутилмас минутлар. Кишилар мотам залидан ўтиб, кенг мармар зиналар орқали катта майдонга чиқадилар ва пойтахтнинг қайнаб турган ҳаётига кирадилар.

Ишчилар, хизматчилар, колхозчилар, мактаб ўқучилари, Совет Армиясининг офицер ва солдатлари... Лениннинг ўлмас қиёфаси бу кишиларнинг ҳаммасини ўзига жалб этади. Бу ерга кишилар якка-якка бўлиб ва тўдалашиб келиб турадилар. Бировлар уч марталаб, беш ва ўн марталаб келадилар. Музей 22 залдан иборат ниҳоят катта бўлиб, бунда 8 мингдан кўпроқ экспонат қўйилганлиги учунгина кишилар келмайди. Музей энг яхши китобларга ўхшайди, китобхон уни қайта-қайта ўқигуси келади.

Денгизчи офицер ўртоқ Маслеев хотира дафтарига бундай деб хат ёзиб кетган:

«Бу сафар йигирманчи марта келишим. Ильичимизнинг ҳаётини яхшироқ билиш, Ильчасига ғалаба қозонишни ўрганиш хаваси мени бу ерга яна кўп марталаб чорлайди».

★

Лениннинг ҳаёти — мамлакатимизнинг таржимаий ҳолидир. Мамлакатимизнинг тарихий қисмати, унинг энг асл фарзандининг қисмати блан чамбарчас боғлиқдир. Ленин халқимизга озодлик келтирди. Ленин кишиларга шу йўлда курашиш ва ғалаба қозониш ҳақида та'лимот берди. Ленин халқимизга буюк большевиклар партиясини бахш этди. Ниҳоят Ленин халқимизга Сталинни етказиб берди. Сталин Ленин васиятларини бажо келтириб, совет социалистик давлатининг қудратини юқори босқичларга кўтарди.

Н. УШЕРЕНКО.

В. И. Ленин асарлари Ўзбекистон халқлари тилида

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти «Владимир Ильич Ленин» деган китобни ўзбек тилида нашр қилди. Бу китоб большевиклар партияси ва совет давлатининг ташкилотчиси В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида ёзилган. «Сталин Ленин ҳақида» деган китобча яқин кунларда босмадан чиқади.

Сўнгги 20 йил мобайнида Ленин асарлари республикамизда яшовчи ўзбек, қорақалпоқ, уйғур, тожик ва бошқа халқларнинг тилларида қарийб 1.500 минг нусхада босилиб чиқди. (ЎзТАГ).

И. В. Сталин В. И. Ленин ҳузурида (рассом Н. Васильевнинг 1945 йилда чизган суратларидан бири).
В. Савостьянов репродукцияси (ТАСС фотохроникаси).

В. И. Ленин вафотининг 23 йиллигига бағишланган кўргазма

Бугун—Владимир Ильич Лениннинг—совет давлати ва большевиклар партиясига асос солган улуғ кишининг вафот этганига 23 йил тўлди. Ўзбекистон пойтахтининг меҳнаткашлари Ленин вафотининг 23 йиллиги кунини нишонламоқда. Корхона, муассаса, ўқув юртлари ва сайлов участкаларида улуғ Лениннинг ҳаёти ва кураш фаолиятига бағишланган доклаллар, суҳбат ва лекциялар ўтказилмоқда.

Шаҳар ва район партия комитетлари Ленин вафотининг 23 йиллигига бағишлаб кўргазмалар уюштирдилар.

Шаҳар партия комитетининг партия кабинетида докладчилар, суҳбатчилар, лекторлар ва агитаторлар учун «Ленинсиз 23 йил, Сталин етакчилигида, Ленин йўлидан» деган мавзу'да махсус доклад тайёрланди. Партия кабинетида Лениннинг ҳаёти ва кураш фаолиятига бағишланган кўргазмада кўпгина адабиёт ва фотосуратлар қўйилган. Бу кўргазмада Лениннинг «Демократик революцияда социал демократларнинг икки тактикаси», «Империализм—капитализмнинг энг юқори босқичи», «Нима қилмоқ керак», «Материализм ва эмпириокритицизм», «Бир қадам олға икки қадам орқага» деган китоблари, Сталиннинг Ленин ҳақидаги асарлари, «Ленин — Сталин Октябрь революцияси тўғрисида», «В. И. Ленин, И. В. Сталин социалистик ватанни ҳимоя қилиш тўғрисида» деган китоблар, А. Я. Вишинскийнинг «Ленин совет давлатининг улуғ ташкилотчиси», М. Москалевнинг «В. И. Ленин ҳаётининг сўнгги йиллари» (1921—1924) деган китоблари ва бошқа адабиётлар қўйилган. Кўргазмада «Ленин ўзбек халқининг улуғ устози ва дўсти», «Ленин-Сталин иши ўлмас», «Россия ленинизм ватани», «Ленин-Сталин партияси совет халқи ғалабаларининг ташкилотчиси», «Ленин байроғи остида, Сталин етакчилигида янги ғалабалар сари, олға!» деган мақолалар ҳам бор. Шунингдек Лениннинг Сталин блан суҳбатлашиб турган вақтида олинган сурат, Лениннинг Кремль саройида гапираётган вақтидаги сурати ва бошқа фотосуратлар қўйилган.

Владимир Ильич Ленин вафотининг 23 йиллигига бағишланиб, 19, 20, 21, 22 январь кунлари шаҳардаги корхона, муассаса ва ташкилотларда тантанали мотам мажлислар ўтказилади.

Ленин — демократик совет давлатини тузучи

Б. МАНЕЛИС

В. И. Лениннинг буюк тарихий хизмати шундаки, у дун'ёда энг демократик, энг илғор ва энг кучли давлат бўлмиш совет давлатига асос қўйди. Совет давлатининг тузилиши оламшумул тарихий аҳамиятга эгадир. Бу давлат мамлакатимиз халқларининг тарихий тараққиёт йўлларини тамомила ўзгартириб юборди, мамлакатимиз халқларининг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маданий тараққиёти учун битмас-туганмас имконият вужудга келтирди. Шу блан бирга, совет давлатининг тузилиши жаҳон тарихида ғоят катта воқиа бўлди, бутун инсоният тараққиётида олға қараб қўйилган катта қадам бўлди. Ленин совет социалистик давлат тузилишининг аҳамияти ҳақида гапириб, бундай деган эди: «Бу давлат оламшумул тарихий ғалабадир. Давлатлар юз йиллар мобайнида буржуа давлати шаклида тузилиб келган эди. Буржуа шаклида бўлмаган давлат шакли биринчи марта топилди... пролетар давлати шаклидаги давлат вужудга келтирилди... Биз совет давлатини барпо қилдик, — бу, бутун инсониятнинг олға қараб қўйган қадамидир» (XXVII том, 254-255-нчи бетлар).

I.

Ленин ва Сталин марксизм назариясига ва империализм давридаги синфий курашнинг янги тажрибасига асосланиб Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгариёқ социалистик давлат ҳақидаги та'лимотнинг назарий асосларини яратдилар. Совет давлати қурилиши соҳасидаги ишлар ана шу та'лимотни янада ривожлантириш ва бойитишга имкон берди. Социалистик давлат ҳақидаги назария Сталин Конституциясида ўзининг яққол ва тугал ифодасини топди. Социалистик демократиянинг буюк принциплари Сталин Конституциясида тўла баён қилинди.

Ленин совет давлатининг асосларини қурган чоқда янги давлат жамиятни социалистик негизда қайтадан ташкил этишда ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлар қўлида кучли қурол бўлиши кераклигини назарда тутди. Инсоният тарихида бундай давлат ҳечқачон бўлмаган эди. Бу давлат янги, олий шаклдаги давлатдир.

Совет давлати кўпчилик халқнинг озчиликни ташкил этучи эксплоататорлар устидан ҳукмронлик қилиши шаклида вужудга келди. Бу давлат чинакам демократик асосларда қурилди. У ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг давлатни идора қилишда фаол иштирок қилишини та'мин этади. Ленин 1905 йилдаги ва 1917 йил февраль ойидаги буржуа-демократик революцияларининг тарихий тажрибасига таяниб, Советлар пролетариат диктатурасининг сиёсий шакли бўлади, деди. Ленин Советлар пролетариат диктатурасини амалга оширишнинг энг яхши шакли ва айни замонда меҳнаткашлар учун кенг демократия шаклидир деб исбот қилди.

Ленин ўзи тузган совет давлатини тасвирлаб, бундай деди: «Ишчи ва деҳқон советлари давлатнинг янги шакли, демократиянинг янги олий шаклидир, Советлар пролетариат диктатураси шакли, давлатни буржуазиясиз ва буржуазияга қарши идора қилиш усулидир. Демократия бу ерда биринчи марта бойлар демократияси бўлмай, меҳнаткашларга хизмат қилади. Барча буржуа республикаларидаги, ҳатто энг демократик буржуа республикаларидаги демократия ҳам бойлар учун хизмат қилаётган демоктария бўлиб қолмоқда» (XXIII том, 187-нчи бет).

Марксизм-ленинизм демократия тўғрисидаги масалага тарихий нуқтаи назардан қараш керак деб та'лим беради. Демократия шакллари минг йиллар давомида доим ўзгариб келди. Греция ва Римдаги қулдорлик жамиятида, ўрта аср шаҳарларида, капиталистик мамлакатларда демократия турли шаклларда бўлди. Буржуа республикаси, парламентаризм, умумий сайлов ҳуқуқи инсоният жамиятининг сиёсий тараққиётида крепостнойлик тузумига нисбатан олға қараб жиддий қадам қўйиш демак эди. Крепостнойлик тузумида меҳнаткашлар ҳатто энг бошланғич сиёсий ҳуқуқларга ҳам эга эмас эдилар. Аммо буржуазия демократияси капиталистик ишлаб чиқариш муносабатлари ва ҳокимият тепасида турган буржуазиянинг синфий манфаатлари орқасида халқ оммасини давлат ишларига тортишга ва миллатлар ўртасида тўғри муносабатлар ўрнатишга ера имкон бермайди. Буржуазия демократияси меҳнаткашлар манфаатларига қарши капиталистлар демократияси, сохта демократиядир.

Ленин ва Сталин тарихда биринчи марта чинакам демократик давлатни—Совет давлатини барпо қилдилар. Совет социалистик демократияси кенг халқ оммасини давлатни идора қилишга жалб этиш учун ғоят кенг имконият яратди. Ленин совет демократияси буржуазия демократиясидан тамомила фарқ қилиб, расмий жиҳатдангина эмас, балки амалий жиҳатдан ҳам халқ оммасининг давлатни идора қилишда кун сайин иштирок қилиши учун энг қулай шароит вужудга келтириши лозим деб такрор-такрор айтган эди.

Ленин совет демократиясининг моддий негизларини вужудга келтириш масаласига жуда кўп э'тибор қилди. Хўжаликнинг социалистик системаси, ишлаб чиқариш қуроллари ва воситаларининг социалистик мулк бўлиши ана шундай моддий негизни ташкил этади.

Хусусий мулкчиликнинг ҳарқандай шакллари жамиятни озчиликни ташкил этган мулкдорлар синфига ва кўпчиликни ташкил этган камбағал, эксплоатация қилинучи синфларга ажратиб юборади. Хусусий мулкчилик ҳукмрон бўлган жамиятдаги демократия озчиликни ташкил этган эксплоататорлар синфининг эксплоатация қилинучи кўпчилик устидан ҳукмронлиги демакдир.

Ер, фабрика, завод, транспорт, банкларнинг давлат ихтиёрига олинганлиги, социалистик негизда саноатлаш, қишлоқ хўжалигининг коллективлаштирилиши мамлакатимизда ишлаб чиқариш асбоблари ва воситаларининг хусусий мулк бўлишига хотима берди, социалистик хўжалик системасининг тантана қилишига, эксплоататор синфларнинг тамомила йўқотилишига имкон берди. Совет жамияти бирбирига дўст бўлган меҳнаткаш синфлардан, я'ни ишчилар синфи, деҳқонлар синфи ва улар орасидан чиққан меҳнаткаш зиёлилардан иборат. Шундай қилиб совет жамиятида чинакам халқ демократияси учун иқтисодий ва синфий заминлар вужудга келтирилди. Социалистик жамиятда халқ мамлакатдаги барча бойликларнинг хўжайинидир. Бу, мамлакатимизда чинакам халқ демократиясининг тантана қилиши учун энг муҳим асосдир.

Социализм демократиянинг кенг миқ'ёсда ривожланиши учун иқтисодий жиҳатдан асос яратди. Совет давлатининг тараққиёти социалистик мулкчилик ҳукм сурган ва эксплоатация тугатилган, кризис, қашшоқлик, ишсизлик ва жабр-зулм бўлмаган ҳамда меҳнаткаш ўзининг эркин ҳаётини қуриш имконига эга бўлган социалистик жамиятда демократиянинг қандай ривожланаётганлигини бутун дун'ёга яққол кўрсатади.

Буржуа сиёсатдонлари ва ҳуқуқшунослари демократиянинг иқтисодий ва синфий асосларини яширишга ҳаракат қиладилар. Улар конституция ва деклорацияларда расмий ҳуқуқ ва эркинликларни санаб кўрсатиш блангина чекланадилар. Совет демократиясининг бошқа демократия шаклларидан асосий фарқи шуки, бу демократия социалистик иқтисодий ва синфий негизга таянади. Сталин Конституцияси социализм принциплари ва негизларини қонуний шаклда қайд қилиб, совет жамиятида кенг демократияни амалга оширишни та'минлади. Ўртоқ Сталин СССР Конституциясининг хусусиятларини та'бирлаб, «биздаги демократия «одатдаги» ва умуман «ҳамма томондан тапилган» демократия бўлмай, балки **социалистик** демократиядир» деди («Ленинизм масалалари», 11-нчи нашри, 518-нчи бет). Социализм дун'ёдаги давлатларнинг бирортасида ҳам қурилмаган умумхалқ демократиясини вужудга келтиради.

II.

СССР ишчи ва деҳқонларнинг социалистик давлатидир. Совет Иттифоқида давлат ҳокимияти шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари, я'ни бутун халқ қўлида. Ишчилар, деҳқонлар, шунингдек совет зиёлилари давлатни идора қилишда фаол қатнашадилар. Буржуа демократияси мамлакатларида эса, меҳнаткашларнинг давлат ишларида қатнашувга ҳечқандай имконият берилмайди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва бу революция натижасида вужудга келган совет давлати кенг халқ оммасини актив сиёсий ҳаётга жалб этди, ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг асрлар бўйи жабрланиб келган куч манба'ларини рўёбга чиқарди. Совет давлат системаси изчил демократик система бўлганлиги туфайли, халқнинг ана шу куч ва ғайратини ошириш ва ундан самарали фойдаланиш учун энг яхши шакл бўлди. Ленин совет тузуми ишчи ва деҳқонларнинг энг демократик тузуми деб та'кидлади. Ленин ва Сталин совет давлатини чинакам халқ давлати сифатида, ўз сиёсатида халқ манфаатларини ифода қиладиган давлат сифатида барпо қилдиларки, бу давлатни халқ орасидан чиққан кишилар идора қилади.

Ленин ва Сталин совет социалистик давлатни халқларнинг тенг ҳуқуқли бўлиши ва дўстлиги негизида барпо қилдилар. Чор ҳукумати даврида халқлар иқтисодий-сиёсий ва маданий жиҳатдан жуда орқада қолган эдилар, революциядан илгари миллий низо' ва адоват кучли эди. Большевиклар партияси, совет давлати, Ленин ва Сталин миллатларнинг тўла тенг ҳуқуқли бўлиш принципини, ҳарбир миллатнинг ҳатто ажралиб чиқиб, мустақил давлат тузишгача ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини э'лон қилдилар. Ленин ва Сталиннинг бевосита раҳбарлиги остида миллий совет республикалари ва областьлари вужудга келди.

Ленинча-сталинча миллий сиёсат илгариги мазлум халқларнинг иқтисодий ва маданий қолоқлигини тугатди. Ленин ва Сталин раҳбарлигидаги совет давлати мазкур халқларнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий тараққиёти учун кенг имконият туғдирди. Илгари ҳечқачон ўз давлатларига эга бўлмаган халқлар сиёсий ҳаётда актив қатнаша бошладилар.

Ленинча-сталинча доно миллий сиёсат, улуғ рус халқининг қардошларча ёрдами, совет давлати демократизми илгариги қолоқ мамлакатларнинг тарихий жиҳатдан ғоят қисқа вақт ичида тамомила ўзгаришига шароит туғдирди. Бу мамлакатлар ўзларининг миллий совет давлатларини барпо қилдилар, социалистик саноатларини ривожлантирдилар, қишлоқ хўжалигини юксак техника асосида коллективлаштирдилар, чинакам маданий инқилоб ясадилар. Улар ўз ораларидан давлат ва партия кадрларини етиштирдилар, чинакам халқ зиёлиларини тайёрладилар.

Халқларнинг дўстлиги кучайди ва мустаҳкамланди. Бу дўстлик совет давлати куч ва қудратининг манба'идир. Ўзбекистон республикасининг сиёсий, иқтисодий ва маданий тараққиёти большевиклар партияси миллий сиёсатининг тантанасидир. Ленинча-сталинча миллий сиёсатнинг ғалабаси натижасида Совет Иттифоқи тамомила таркиб топган ва ҳарқандай синовларга бардош берган кўп миллатли социалистик давлатга айланди.

Халқлар дўстлигига асосланган кучли социалистик давлатни вужудга келтириш тажрибаси оламшумул тарихий аҳамиятга эгадир. Буржуа миллий давлатлари (Австро-Венгрия, Чор Россияси, панлар Поль-

КОММУНИСТЛАР БЛАН ПАРТИЯСИЗЛАР СТАЛИНЧА БЛОКИНИНГ НОМЗОДЛАРИ

Отоқли математик

1920 йилда В. И. Ленин ташаббуси блан Ўрта Осиё давлат университети та'сис этилди. Университетнинг ташкил этилиши Ўрта Осиё халқлари, шу жумладан ўзбек халқи ҳаётида катта воқиа бўлди. Ўша даврда университетга улуғ рус халқи орасидан етишиб чиққан нечта илмий ходимлар келди ва булар ерли миллат ёшларига та'лим бера бошлади. Университетнинг физика-математика факультетига профессор Всеволод Иванович Романовский раҳбар этиб тайинланди. Всеволод Иванович ўша вақтдан буён Ўрта Осиё давлат университетида ишламоқда ва ўзининг зўр илмий ишлари туфайли математика фани хазинасини янгиликлар блан бойитмоқда.

Математика фани техниканинг асосидир. Ундан халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ҳам фойдаланилади. Турмушдаги ҳодисаларни ўрганиш, қишлоқ хўжалиги ҳосили миқдорини олдиндан билиш, дар'ёлардаги сувнинг қанча бўлишини илгаридан аниқлаш, отилган ўқнинг қаерга бориб тегишини мўлжаллаш — математик статистика ва ихтимоллар назарияси деб аталган фаннинг вазифасига киради. В. И. Романовский — мана шу фаннинг буюк арбобларидан биридир.

В. И. Романовскийнинг «Математик статистика» дейилган катта асари — шу фан соҳасидаги ҳозирги замон ютуқларини тўла акс эттиради. Бу асар СССРдаги барча университетлар учун ягона дарсликдир. Всеволод Ивановичнинг кейинги йилларда ёзган «Хатолар назариясининг асосий масалалари», «Дала тажрибасининг математик статистика усули» деган асарлари катта аҳамиятга эга. Унинг ҳозиргача нашр қилинган асарлари 130 дан ортади. Бу асарларнинг ба'зилари чет тилларга ҳам таржима қилинган. Шундай қилиб, В. И. Романовский ҳозирги замон математик статистика ва ихтимоллар назарияси фани соҳасидаги олимларнинг энг илғорларидан ҳисобланади.

Республикамиздаги математика мутахассисларининг кўпи Романовскийнинг та'лимини олган кишилардир. Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти профессор-доктор Т. Саримсоқов, Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси профессор доктор Қори Ниёзий, профессор доктор П. Н. Назаров, доцентлардан Ш. Мақсудов, М. Камолов, Акбархўжаев, Ж. Каримовлар В. И. Романовскийнинг шогирдларидир. Шунингдек, ер қутбларининг силжиш сабаблари ҳақидаги янги назарияни ишлаётган астроном Ғиёс Жалолов, момоқалдироқ соҳасида кашфиётлар яратган геофизик Ма'фура Орифхонова ва бошқалар ҳам шу буюк олимдан та'лим олганлар.

Ҳозир ҳам кўп ёшлар В. И. Романовскийдан та'лим олаётирлар. Романовский бу шогирдлар тўғрисида ғамхўрлик қилади, уларнинг малакасини ошириш учун ёрдамини аямайди.

Ҳали Ўрта Осиё давлат университети та'сис этилмасдан илгари — 1918 йилда В. И. Романовский томонидан ташкил қилинган Тошкент физика-математика жамияти ҳануз ўз фаолиятини давом эттирмоқда. Бу жамият республикадаги математик, физик, астроном, механик ва геофизикларни бирлаштирди. Жамиятнинг а'золари кўпгина ажойиб докладлар қилдилар, оригинал асарлар ёздилар. Романовский бу жамиятнинг ўзгармас раҳбаридир.

1938 йилда халқ В. И. Романовскийни ЎзССР Олий Советининг депутати қилиб сайлаб, унга зўр ҳурмат кўрсатди. У халқ ишончини оқлади.

1879 йилда Олмаота шаҳрида туғилган ўртоқ Романовский бутун ҳаётини фанни тараққий эттиришга бағишлаб келаётир. Всеволод Иванович машҳур олим бўлишидан ташқари, фаол жамоатчи ҳам. У, Ўзбекистон ССР Олий Совети бюджет комиссиясининг а'зоси, Ўзбекистон Фанлар академияси президиумининг а'зоси ва Академия табииёт-математика бўлимининг раҳбари ҳамда Ўрта Осиё давлат университетининг профессоридир.

Партия ва ҳукумат жамоатчи олим В. И. Романовскийнинг хизматларини муносиб равишда тақдирлади. У икки марта Ленин ордени блан мукофотланди.

Тошкент меҳнаткашлари сайлов олди йиғилишларида В. И. Романовскийни яна ЎзССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар. У, Тошкент шаҳар Ворошилов сайлов округидан депутатликка номзод қилиб рўйхатга олинди.

Т. САРИМСОҚОВ
ЎзССР Фанлар Академиясининг президенти.

М. С. ЭЛЬГОРТ
Ўрта Осиё давлат университетининг проректори, хизмат кўрсатган фан арбоби.

А. А. СКВОРЦОВ
Ўрта Осиё давлат университети физика-математика факультети декани хизмат кўрсатган фан арбоби.

М. ҚАМОЛОВ, Р. МАЛЛИН, Л. АЗИЗОВ
доцент ва фан кандидатлари.

Халқ соғлиғининг ғамхўри

Ўртоқ Ибодулла Абдуллаев 1914 йилда Хоразм областининг Хева районида, ҳозирги Ленинобод қишлоқ советида батрак оиласида туғилди. Ибодулла эсини таниб, қўлидан бир иш келадиган вақтиданоқ отаси блан ишлай бошлади. У ўша пайтда Хеванинг машҳур бойларидан ҳисобланган Давлат оқсоқол, Бобожукулдек, Сайид Ҳасанхўжаларнинг қароли эди. 1928 йилда комсомол қаторига кирди ва комсомол ташкилоти унинг ўқиши кераклигини тушинтирди.

Ибодулла ўқишга ҳавас қўйди. 1929 йилда Хева шаҳридаги интернатга кирди. Интернатда тарбияланиб, саводини чиқаргач, 6 ойлик батраклар курсига кириб ўқиди. Шу йили курсни муваффақиятли тамомлаб, Тошкентдаги медицина техникумига юборилди ва техникумни 1933 йилда а'ло даража блан тугаллади. Ибодулла 1934 йилда Хоразмга фельдшер бўлиб қайтди ва Хазорасп районида санитария инспектори, бир оздан кейин район соғлиқни сақлаш бўлими мудири бўлиб хизмат қилди.

Ўртоқ Абдуллаев яна ўқишни давом қилдириб, Тошкентдаги тиш докторлари мактабини битирди ва 1940 йилгача Урганч шаҳрида тиш доктори, шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири бўлиб ишлади. Ибодулла Абдуллаев халқ соғлиғини сақлаш учун бутун куч ва қувватини сарф қилди. Хоразмнинг узоқ район ва қишлоқларидан келган беморларни даволади. Уларга яхши маслаҳатлар берди. Халқ уни таниди ва унга муҳаббат қўйди. Шунинг учун ҳам Янгиариқ районининг меҳнаткашлари 1938 йилда ўртоқ Ибодулла Абдуллаевни Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайлади.

Ўртоқ Абдуллаев ҳақиқий врач бўлиш учун тиришди. У 1940 йилда медицина институтига ўқишга кирди. 1944 йилда Тошкент медицина институтини битириб, шу ерда тери ва таносил а'золари касаллари клиникасида аспирант бўлиб қолди. У бултурги йилда Урганч шаҳридаги область касалхонасига бош врач этиб тайинланди. Ибодулла Абдуллаев ҳозир ҳам ана шу вазифада ишлаб, область касалхонасида меҳнаткашларга хизматни намунали йўлга қўйиш учун бор кучини сарф қилмоқда.

Ўртоқ Абдуллаев Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати сифатида Янгиариқ меҳнаткашлари ва умуман Хоразм меҳнаткашлари блан жуда яқин алоқада бўлиб туради, уларнинг шикоятларига қулоқ солади, талабларини ижро этади, сиёсий ва хўжалик кампанияларда актив қатнашади. Ўртоқ Абдуллаев область касалхонасига раҳбарлик қилиш блан бирга жамоат ишларини ҳам шараф блан бажармоқда.

Собиқ батрак, халқ соғлиғининг ғамхўри, отоқли врач Ибодулла Абдуллаевни Янгиариқ сайлов округининг сайловчилари якдиллик блан Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Ўртоқ Ибодулла Абдуллаев Хоразм область 372-нчи Янгиариқ сайлов округида Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинди.

С. ҲАСАН.

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига кўрсатилган номзодлар рўйхатга олинди

Ўзбекистон ССР Олий Советига сайлов ўтказувчи Округ сайлов комиссиялари республика Олий Совети депутатлигига номзоди кўрсатилган ўртоқларни рўйхатга олмоқда. Номзодлар ўртасида қуйидаги кишилар бор:

ФАРҒОНА ШАҲРИ ВА ОБЛАСТИ

Адолатхон Асқарова — Олтиариқ районидаги Тельман номли колхозининг а'зоси, Жўрак сайлов округида.

Абдураҳмон Муҳаммаджонов — ЎзК(б)П Қўқон район комитетининг секретари, Қайнар сайлов округида.

Иван Федорович Федодеев — Фарғона область сув хўжалиги идорасининг бошлиғи, Минглар сайлов округида.

Иван Иванович Дементьев — Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигининг милиция ишлари бўйича ўринбосари, Коммунизм сайлов округида.

Аҳмадали Мамадқулов — Горск районидаги машина-трактор станциясининг бригада механиги, Қизилқия сайлов округида.

Нуриддин Алихўжаев — Каганович районидаги пахта заводининг директори, Яйпан сайлов округида.

Тимофей Георгиевич Котов — ЎзК(б)П Марказий Комитети ташкилот-инструкторлик бўлимининг бошлиғи, Қудош сайлов округида.

НУКУС ШАҲРИ ВА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР

Никифор Семенович Анисифоров — Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, Қипчоқ сайлов округида.

Марям Қошманова — Қипчоқ районидаги Энгельс номли колхозининг звено бошлиғи, Қитой сайлов округида.

Нажим Давкараев — Қорақалпоғистон АССР илмий-текшириш институтининг директори, Қораўзак сайлов округида.

Бердибой Юсупов — Қораўзак район машина-трактор станциясининг механиги, Калинин сайлов округида.

Марк Давидович Авербах — Гражданхаво флоти Ўзбекистон бошқармасининг бошлиғи, Қозоқдар'ё сайлов округида.

Хабиб Назар Обутов — ЎзК(б)П Қорақалпоғистон область комитетининг кадрлар бўйича секретари, Қоратерин сайлов округида.

Мати Хайиров — ЎзК(б)П Хўжайли район комитетининг секретари, Шуманай сайлов округида.

Раҳима Қолбоева — Нукус шаҳридаги пединститутнинг ўқитувчиси, Чимбой қишлоқ сайлов округида.

Бекбой Утениёзов — Чимбой районидаги Охунбобоев номли колхозининг раиси, Киров сайлов округида.

Орзигул Абдуллаева — Шоббоз районидаги Горький номли колхозининг а'зоси, Бойбозор сайлов округида.

ҚАРШИ ШАҲРИ ВА ҚАШҚАДАР'Ё ОБЛАСТИ

Ғани Хўжаев — Ўрта Осиё темир йўли округи бошлиғининг ўринбосари, Қарши Посёлковой сайлов округида.

Петр Димитрович Сибирцев — Ўзбекбирлашув президиумининг раиси, Касби сайлов округида.

Яхшигул Худойқулова — Ўқитувчи, Косон сайлов округида.

Сергей Мартинович Крючков — СССР Тайёрлаш министрлигининг Ўзбекистон ССРдаги вакили, Майманақ сайлов округида.

Ўғилой Хусаинова — ЎзК(б)П Қашқадар'ё область комитети секретарининг хотин-қизлар ўртасида ишлаш бўйича ўринбосари, Пўлати сайлов округида.

Тошмурод Ниёзов — Деҳқонобод районидаги ЎзКУ колхозининг раиси, Деҳқонобод сайлов округида.

Абдураҳмон Расулов — ЎзК(б)П Деҳқонобод район комитетининг секретари, Оқтош сайлов округида.

Василий Герасимович Пашковский — Ўзбекистон давлат контроли министрининг ўринбосари, Кўкбулоқ сайлов округида.

Тунуи Қодирова — Чироқчи районидаги «Қаҳрамон» колхозининг раиси, Чироқчи сайлов округида.

Сотқин Бадалбоев — Қашқадар'ё область ижроия комитетининг раиси, Чияли сайлов округида.

Абдулмўмин Бердиёров — ЎзК(б)П Чироқчи район комитетининг секретари, Кўклала сайлов округида.

Файзулла Ҳасанов — ЎзК(б)П Шаҳрисабз район комитетининг секретари, Чоршанба сайлов округида.

Мирзаали Муҳаммаджонов — Ўзбекистон ССР Ер ишлари министри, Мироқи сайлов округида.

ТЕРМИЗ ШАҲРИ ВА СУРХОНДАР'Ё ОБЛАСТИ

Мурод Жўрабоев — ЎзК(б)П Сурхондар'ё область комитетининг секретари, Термиз сайлов округида.

Абдураҳмон Давронов — ЎзК(б)П Термиз район комитетининг секретари, Хошмон сайлов округида.

Михаил Иванович Кузьмин — чегара бошлиғининг ўринбосари, Ангор сайлов округида.

Нурали Боймуродов — Жарқўрғон районидаги «Меҳнат—роҳат» колхозининг раиси, Жарқўрғон сайлов округида.

Жамила Тожиева — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги сиёсий-оқартув комитетининг раиси, Қумқўрғон сайлов округида.

Улаш Шамиев — Узун район машина-трактор станциясининг директори, Узун сайлов округида.

Нозик Бўриева — Шеробод районидаги «Социализм» колхозининг звено бошлиғи, Шеробод сайлов округида.

Сафар Рўзиев — Шеробод машина-трактор станциясининг тракторчиси, Зарбоғ сайлов округида.

Андрей Тимофеевич Гончарев — Сурхондар'ё область ижроия комитети раисининг ўринбосари, Бойсун сайлов округида.

Абду Тошматов — ЎзК(б)П Бойсун район комитетининг секретари, Дербин сайлов округида.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Клавдин Никонорович Сиянский — Катта Фарғона каналининг инженери, Ўлтарма сайлов округида.

Халқ ўртасидан етишган ташкилотчи

Абдусамат Йўлдошевнинг ҳаёт йўли батракликдан давлат арбоби даражасигача кўтарилган кишиларнинг ҳаёт йўлидир. Унинг ҳаёти бизда, Советлар мамлакатида мингларча оддий кишиларнинг давлатни идора қилиш ишларига жалб этилаётганлигини кўрсатувчи яққол мисол бўла олади.

Камбағал деҳқоннинг ўғли Абдусамат Йўлдошев Уйчи районининг Ўнҳаёт қишлоғида 1904 йилда туғилган. Унинг ёшлиги оғир меҳнат ва машаққат блан ўтган. У 13 ёшданоқ бойлар эшигида чорикор бўлиб ёлланади. Абдусамат кечани-кеча, кундузни-кундуз демай меҳнат қилса ҳам, қорни тўйиб овқат емас ва бойлар қарзидан қутилаолмас эди.

1930 йилда Ўнҳаётда колхоз тузилди. Деҳқонлар колхозни камбағалларга бахт берган, мазлумларга ёрқин ҳаёт йўлини чизиб кўрсатган кишининг — улуғ Сталиннинг номи блан юрита бошладилар.

Колхоз тузуми, пахтакорларнинг фидокорона меҳнати кўп ўтмасданоқ ўз самарасини берди: ҳаёт қувноқ ва бахтиёр бўлиб қолди. Абдусамат Йўлдошев ўзининг ғайрат ва ташаббуси, ҳалол меҳнати блан дарҳол бошқалар ўртасида кўзга ташланди. Колхозчилар уни бригада бошлиғи қилиб кўтардилар.

Ўзбекистонда пахта мўл ҳосили учун ажойиб курашчилар — юзцентнерчилар ҳаракати пайдо бўлганида Абдусамат Йўлдошев Уйчи районида биринчи бўлиб, кўп ҳосил етиштирди: унинг бригадаси 18,6 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 45 центнердан пахта олди. Ҳукумат Абдусамат Йўлдошевни бу хизматлари учун, республикамизнинг бошқа илғор пахтакорлари қаторида, Ленин ордени блан мукофотлади.

Ўнҳаётли колхозчилар тажрибали пахтакор, колхоз ишлабчиқаришининг ажойиб ташкилотчиси ўртоқ Йўлдошевни ҳосилот кенгашининг раиси қилиб қўйдилар.

1938 йилда ўртоқ Абдусамат Йўлдошевнинг ҳаётида катта воқиа юз берди: колхоз бошланғич партия ташкилоти уни ВКП(б) а'золигига кандидат қилиб қабул қилди. Коммунист деган муқаддас ном унинг зиммасига катта мас'улият юклар эди. У ана шу мас'улиятни тўла ҳис қилган ҳолда пахта мўл ҳосили учун яна ҳам ғайрат блан курашди.

Уйчи районининг меҳнаткашлари 1938 йилда ўртоқ Йўлдошевни ЎзССР Олий Советига депутат қилиб сайладилар. У халқ ишончини муқаддас билиб, бутун кучи блан меҳнаткаш халқ учун хизмат қилиб келмоқда. Давлатимиз ва партиямиз томонидан кўрилаётган муҳим тадбирларни амалга оширишда фаол жонбозлик қилиб, ўз вазифасини фидокорона ўтаб, натижада меҳнаткашлар ўртасида иззат-обрў қозонди. 1939 йилда пахтадан мўл ҳосил етиштиришда энг яхши натижаларга эришганлиги учун Бутун Иттифоқ қишлоқ хўжалик кўргазмасининг қатнашчиси бўлди ва кўргазма комитети томонидан катта кумуш медаль блан мукофотланди.

Шундан кейинги йилларда ўртоқ Йўлдошев Уйчи район ер бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлади. 1942 йилда уни район ижроия комитетининг раиси қилиб сайладилар. Бу вазифада Абдусамат Йўлдошев давлат ва колхозчилар манфаатини бир-бирига мослаб олиб борувчи, Ленин-Сталин партиясининг ишига содиқ давлат арбоби бўлиб танилди. Улуғ Ватан уруши йилларида ўртоқ Йўлдошев пахтачилик ва пиллачиликни юксалтириш, Совет Армияси жангчиларининг оилаларига ёрдам бериш ва кўчириб келтирилган аҳолига ғамхўрлик қилиш йўлида кўп хизмат қилди.

Уруш йилларида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида эришилган муваффақиятлар учун ўртоқ Абдусамат Йўлдошев «Ҳурмат Белгиси» ордени блан мукофотланди. Унинг кўкрагини «1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида шавкатли меҳнати учун» медали ҳам безаб туради.

Уйчи район меҳнаткашлари ўртоқ Абдусамат Йўлдошевни ЎзССР Олий Совети депутатлигига яна номзод қилиб кўрсатдилар. Наманган область, Жийдакапа округ сайлов комиссияси ўртоқ Абдусамат Йўлдошевнинг номзодини рўйхатга олди.

Ю. МАНСУР.

шаси, фашистлар Германияси ва ҳоказо) тажрибаси мазкур давлатларнинг ички қарама-қаршиликлар орқасида тамомила заиф эканлигини ва уларнинг жиддий машаққатлар юз бериши бланоқ қулаб кетишларини кўрсатди. Совет жамиятида эса миллий низо' ва кураш ташкилотчилари бўлмиш эксплоататор синфлар тугатилган, Совет Иттифоқида Лениннинг халқлар дўстлиги ҳақидаги васиятлари изчиллик блан амалга оширилди. Шундай жамиятдагина миллатлар ўртасидаги муносабатларни йўлга қўйишда порлоқ ғалабаларга эришиш мумкин.

Улуғ Ватан уруши мамлакатимиз халқларининг дўстлиги учун жиддий синов бўлди. Халқлар дўстлиги фашист босқинчиларга қарши курашда ҳарқандай машаққатларга бардош берди ва янада кўпроқ чиниқди. Совет ватанпарварлиги шу асосда янада мустаҳкамланди. «Совет ватанпарварлигининг кучи шундаки, у ирқий ёки миллий хурофотларга асосланмайди, балки халқнинг ўз совет Ватанига чуқур садоқати ва фидокорлигига, мамлакатимизда яшовчи барча миллат меҳнаткашларнинг қардошларча ҳамкорлигига асосланади. Совет ватанпарварлигида халқларнинг миллий an'аналари Совет Иттифоқидаги барча меҳнаткашларнинг умумий ҳаётий манфаатлари блан қаҳрамонларча бирга қўшилади. Совет ватанпарварлиги мамлакатимиздаги барча миллат ва халқларни бир-биридан ажратмайди, балки аксинча ягона қардошлик оиласига бирлаштиради. Буни Совет Иттифоқидаги халқларнинг тобора мустаҳкамланаётган, бузилмас дўстлигининг негизи деб билиш керак» (Сталин).

Ленинча-сталинча миллий сиёсатнинг буюк ғалабалари кўп миллатли совет социалистик давлатни мустаҳкамлаш, интернационал совет демократиясини ривожлантириш, СССРдаги барча миллатларнинг мислсиз тараққиёти учун жуда катта аҳамиятга эга бўлиш блан бирга, халқаро миқ'ёсда ҳам катта аҳамиятга эгадир. Бу ғалабалар барча мустамлака ва мазлум халқларга фақат ленинизмгина озодликка эришишнинг тўғри йўлини кўрсатиб бераётганлигини яққол исбот қилади. Бу ғалабалар дун'ёда энг илғор ва энг демократик давлат бўлмиш совет давлатининг шуҳратини оширди.

Совет давлатининг муҳим хусусиятларидан бири эркак ва аёлларнинг тамомила тенг ҳуқуқли бўлишидир. Ленин совет давлатининг биринчи кунлариданоқ эркак ва аёлларнинг ҳуқуқ жиҳатидан тенглик принципини амалга оширди. Бизда хотин-қизлар эркаклар блан фақат расмий жиҳатдангина эмас, балки сиёсий, иқтисодий жиҳатдан амалда тенг ҳуқуқлидирлар. Хотин-қизлар давлат, жамоат, хўжалик ва маданий ишларда эркаклар блан тамомила тенг ҳуқуқда қатнашмоқдалар. Партия ва совет давлатининг хотин-қизларга эркаклар блан тенг ҳуқуқ берганлиги жуда яхши натижага эриштирди. Ҳозирги вақтда хотин-қизлар мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётида фахрли ўрин олдилар. Бундай аҳвол дун'ёдаги бошқа ҳечқайси мамлакатда бўлган эмас ва йўқ. Мамлакатимизда эришилган барча ғалабалар қайд қилинган Сталин Конституциясида қуйидагилар айтилади: «СССРда хотин-қизларга хўжалик, давлат, маданий ва ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча соҳаларида эркаклар блан тенг ҳуқуқ берилади. Хотин-қизларга берилган бу ҳуқуқларни амалга ошириш имконияти хотин-қизларга меҳнат, меҳнат ҳақи, дам олиш, социал страхования ва илм олиш юзасидан тенг ҳуқуқ берилиши блан, она ва бола манфаатларининг давлат томонидан қўриқланиши блан, ҳомиладор хотинларга маош тўлангани ҳолда отпуска берилиши блан, кўп миқдордаги туғруқхоналар, болалар яслалари ва боқчалари блан та'мин этилади» (122-нчи модда).

Хотин-қизларнинг ҳуқуқда баравар қилинганлиги совет демократиясини янада кенгайтирди, ижтимоий-сиёсий жиҳатдан ғоят катта аҳамиятга эга бўлди.

Шундай қилиб, совет демократиясининг энг муҳим хусусияти шундаки, у меҳнаткашларнинг **ҳамма** табақаларига, **барча** ижтимоий гуруҳлар, **барча** миллатларга хизмат қилади. Бу, совет демократиясининг чинакам халқ демократияси эканлигини исбот қилади. Бу ҳол демократик совет давлатининг куч ва қудратини мисли кўрилмаган даражада оширади. «Совет ҳокимияти,—дейди ўртоқ Молотов,—халққа яқинлиги блан кучлидир. Совет демократиясининг парламент демократиясидан фарқи шундаки, у чинакам халқ демократиясидир».

III.

Совет давлати меҳнаткашларни давлат ишларида **кун сайин** қатнаштириш учун ғоят муносиб шароит вужудга келтирди. Буржуа парламент демократияси гражданларнинг депутатларни ёқлаб овоз бериши ва шундан кейин парламентларнинг ўзида бўладиган мунозаралар блан чекланади. Ленин Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгариёқ башорат қилиб айтдики, социализм даврида «маданий жамиятларнинг тарихида биринчи марта халқ **оммаси** овоз бериш ва сайловларда **мустақил** қатнашиш блангина қолмай, балки кундалик идора ишларида ҳам мустақил қатнашади» (XXI том, 452-нчи бет). Лениннинг башорат қилиб айтган ана шу сўзлари совет жамиятида тамомила амалга ошди.

Совет давлатида гражданларга шундай кенг демократик ҳуқуқ ва эркинликлар берилганки, дун'ёнинг бошқа ҳечқайси мамлакатида бундай аҳволни кўрмаймиз. СССР гражданлари сўз эркинлиги, матбуот эркинлиги, йиғилиш ўтказиш эркинлиги, виждон эркинлиги ва шу сингари эркинликлардан фойдаланиш блан бирга, меҳнат қилиш, дам олиш, илм олиш ҳуқуқи ва шу сингари ҳуқуқларга ҳам эгадирлар. Буржуа демократик давлатнинг бирортасида ҳам бундай ҳуқуқлар йўқ. Совет Иттифоқидаги меҳнаткашлар бу ҳуқуқлардан фойдаланишда ҳақиқий имкониятга эгадирлар. Ленин совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Улуғ Октябрь социалистик революцияси аҳолининг кўпчилигига мазкур ҳуқуқлардан фойдаланиш учун амалий имконият берди, бу имкониятлар буржуа давлатларида йўқ, деган эди.

СССРда социалистик тузумнинг ғалабаси ва эксплоататор синфларнинг тугатилиши совет гражданларининг демократик ҳуқуқ ва эркинликлардан тўла фойдаланишига имкон берди. Сталин Конституцияси гражданларнинг ҳуқуқларини расмий жиҳатдан э'лон қилиш блангина чекланмади. Сталин Конституцияси мазкур ҳуқуқ ва эркинликларни моддий жиҳатдан, қонун йўли блан та'минлади. Сталин Конституцияси гражданларнинг ҳуқуқда бараварлигини э'лон қилиш блангина қолмади, балки у СССРда эксплоатация ва эксплоататор синфларнинг тугатилиши блан бу ҳуқуқларни қонуний тартибда мустаҳкамлади. Сталин Конституцияси меҳнат қилиш ҳуқуқини э'лон этиш блангина чекланмади, балки у халқ хўжалигини социалистик негизда уюштириш, ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш, СССРда хўжалик кризисларига мутлақо йўл қўймаслик ва ишсизликни тугатиш йўли блан бу ҳуқуқнинг амалга оширилишини та'мин этди. Сталин Конституцияси сўз, матбуот, мажлис, митинглар ўтказиш, намойишлар уюштириш каби демократик эркинликларни э'лон қилиш блангина қолмади, балки у бу ҳуқуқларни тегишли воситалар блан амалга оширишга ҳам имконият берди. Буржуа мамлакатларида эса бундай имкониятлар йўқ.

Ленин Советлар ишчилар синфи диктатурасининг энг яхши давлат шаклидир деб айтган эди. Советлар мамлакатимиздаги миллионларча меҳнаткашлар оммасининг демократиясини амалга ошириш демакдир. Ўртоқ Сталин айтганидек, советларнинг кучи шундаки, улар меҳнаткашларнинг оммавий ташкилотларидир, улар «омманинг **бевосита** ўз ташкилотларидир, я'ни **энг демократик** ташкилотлардир ва бинобарин омманинг энг обрўли ташкилотларидир» («Ленинизм масалалари», 11-нчи нашри, 33-нчи бет). Советлар кенг халқ оммасини давлатни идора қилишга жалб этишда энг муносиб шаклдир. Ленин 1918 йилдаёқ айтган эдики, «совет ҳокимияти оммани давлатни идора қилиш ва умум миллий миқ'ёсда ишлаб чиқаришни уюштиришга дарҳол ўргатадиган аппаратдир» (XXIII том, 354-нчи бет). Ленин Советларнинг кучи шундаки, улар барча оммавий ижтимоий ташкилотлар блан маҳкам боғланганлар, совет давлат аппарати турли оммавий ташкилотларга ва меҳнаткашларнинг жамиятларига тамомила таяниш имконига эгадир, деган эди.

Большевиклар партиясининг раҳбарлиги совет демократиясига раҳбарлик қилувчи кучдир. Партия мамлакатимиздаги барча оммавий ташкилотларни бирлаштиради ва уларнинг бутун ишларини бир мақсадга, я'ни коммунизм жамиятини қуриш, Ватанимизнинг хўжалик-сиёсий ва ҳарбий қудратини янада кучайтиришга йўналтиради. Партия Ленин васиятларига амал қилиб, социализмнинг тантана қилишини та'мин этди, кенг халқ оммасини социалистик ватанпарварлик руҳида тарбиялади, совет давлатини энг кучли давлатга айлантирди. Большевиклар партияси меҳнаткашларнинг сиёсий фаолияти ва ташаббусини оширди. Партия раҳбарлигидаги халқ оммасининг онглилиги ва активлиги совет давлати қудратининг негизидир. «Бизнинг фикримизча, —деган эди Ленин,—давлат омманинг онгли бўлиши блан кучлидир. Омма ҳамма нарсани билиб, ҳамма нарса тўғрисида ўз фикрини айтиб, ҳарбир ишни онгли суратда бажара олган вақтдагина давлат кучли бўлади» (XXII том, 18—19-нчи бетлар).

Ленин демократик совет давлатини вужудга келтириб, бутун инсониятга чинакам халқ давлатининг энг мукаммал шаклини кўрсатди. Совет халқи Ленин вафот қилган кундан буён ўтган 23 йил ичида улуғ Сталин етакчилигида Ленин йўлидан бориб, социализм қуриш, совет давлатини янада мустаҳкамлаш соҳасида ғоят катта муваффақиятларга эришди. Ленин та'лимоти ва ишларини давом эттираётган улуғ Сталин совет давлатининг сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий қудратини янада мустаҳкамлади. Ўртоқ Сталин Лениннинг социалистик давлат тўғрисидаги та'лимотини покиза сақлади ва бу та'лимотни социалистик қурилишнинг янги тажрибалари асосида янги қоида ва хулосалар блан бойитди. Совет Иттифоқи халқининг улуғ доҳийси ўртоқ Сталиннинг раҳбарлиги остида урушнинг оғир синовларига шараф блан бардош берди ва кучли душманларни енгди. Совет халқи ўртоқ Сталиннинг раҳбарлиги остида уруш жароҳатларини тез даволамоқда ва мамлакатимизнинг халқ хўжалигини тиклаш ҳамда ривожлантириш бешйиллик планини муваффақиятли суратда амалга ошириб, коммунизм сари олға бормоқда.

★

Иттифоқчи ва автоном республикаларнинг Олий Советларига бўладиган сайловлар Совет Иттифоқи халқлари олдида турган энг муҳим сиёсий вазифадир. Дун'ёда энг демократик сайлов системаси асосида бўладиган сайловлар бизда кенг халқ иштироки блан ўтади. Юзмингларча ва миллионларча совет гражданлари сайлов кампаниясига жалб этилди. Сайлов кампанияси совет халқининг мустаҳкам ма'навий бирлигини, совет демократиясининг ғолиб кучини намойиш қилиб кўрсатади.

Совет халқи сайловларда қатнашиб, коммунистлар блан партиясизлар сталинча блокининг номзодларини ёқлаб овоз бериш блан Владимир Ильич Лениннинг энг муҳим васиятларидан бирини бажариб, совет давлатини мустаҳкамлашда олға қараб яна бир қадам қўяди.

Совет халқи Ленин байроғи остида, ўртоқ Сталин етакчилигида демократик совет давлатининг кучларини янада тараққий эттиради ва кўп миллатли социалистик ватанининг шуҳратини янада оширади.

ШПИЦБЕРГЕН ҲАҚИДАГИ МАСАЛАГА ДОИР

(Свальбард ороллари тўғрисида)

Шпицберген (Свальбард ороллари) ҳақида Совет ва Норвегия Ҳукуматлари ўртасида олиб борилган музокаралар тўғрисида кейинги кунларда Норвегия матбуотида ва ба'зи ажнабий давлатларнинг матбуотида хабарлар босилиб чиқди. Му'табар совет доиралари бу музокаралар тўғрисида ТАССга қуйидагиларни ма'лум қилдилар:

1944 йилнинг охирида ва 1945 йил бошида Шпицберген ороллари ҳақида Совет Ҳукумати блан Норвегия Ҳукумати ўртасида музокаралар олиб борилган. 1920 йил 9 февральда Шпицберген ҳақида Парижда тузилган шартномани Совет Ҳукумати томонидан қайтадан кўриб чиқиш зарурлиги масаласи кўтарилган эди.

Шпицберген ороллари авваллари ҳеч кимга тоби' ер эмас эди, бу ороллар составига кирадиган Медвежий ороли эса, аслда русларга тоби' орол эди. Парижда тузилган шартнома Шпицберген оролларини идора қилиш тартибига катта ўзгаришлар киргизиш блан бирга, у Совет Иттифоқининг фикрини олмасдан туриб ва унинг иштирокисиз тузилган эди. Бундан ташқари мазкур шартномани имзолаган давлатлар ўртасида иттифоқчи давлатларга қарши уруш олиб борган давлатлар ҳам бўлганлиги туфайли, бу шартнома ўз кучини сақлаб қола олмас эди.

Бу шартномада СССРнинг Шимолда хавфсизлигини сақлаш манфаатлари, шунингдек Совет Иттифоқининг иқтисодий жиҳатдан муҳим манфаатлари мутлақо ҳисобга олинмаган эди. СССРнинг хавфсизлиги масаласига келганда эса, ғарб томонда океанга чиқадиган йўли бўлган Шпицберген ороллари, бу жиҳатдан Шимолда Совет Иттифоқи учун ғоят муҳим аҳамиятга эгадир. Буни иккинчи жаҳон уруши яққол кўрсатиб берди. Шпицберген оролларининг Совет Иттифоқи учун иқтисодий жиҳатдан катта аҳамиятга эга эканлигини шундан ҳам кўриш мумкинки, иккинчи жаҳон урушига қадар СССРнинг шимолий районлари ва Шимолдаги совет денгиз флоти Шпицберген оролларида совет ташкилотлари томонидан чиқарилиб келган кўмир блан та'минланиб турди. Шпицберген оролларида йилига 600—650 минг тонна кўмир чиқарилгани ҳолда, шундан йилига 400 минг тоннага яқини Совет Иттифоқининг Шимолдаги эҳтиёжлари учун сарфланар эди.

Совет — Норвегия ҳукуматлари ўртасида юқорида айтиб ўтилган музокаралар олиб борилган вақтда, Шпицберген оролларини биргалашиб мудофаа қилиш зарурлиги тўғрисида бир фикрга келинди. Шунингдек, 1920 йилги шартномани қайтадан кўриб чиқиш тўғрисида тегишли иттифоқчи давлатларнинг ҳукуматлари блан маслаҳатлашиш ҳам назарда тутилган эди. Аммо, музокаралар тугалланмаган эди.

1946 йилнинг ноябрида Нью-Йоркда Бош Ассамблея сессияси бўлиб турган вақтда СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов блан Норвегия Ташқи Ишлар Министри Ланге жаноблари ўртасида бу масала юзасидан аввал олиб борилган музокаралар руҳида яна фикр алмашинди. (ТАСС).

Норвегия ташқи ишлар министрлигининг Шпицберген масаласи тўғрисидаги баёноти

ОСЛО, 17 январь (ТАСС). Эрталаб чиқадиган газеталарнинг бугунги сонида биринчи саҳифада Норвегия ташқи ишлар министрлигининг Шпицберген масаласи юзасидан чиқарган баёноти э'лон қилинди:

«Уруш вақтида Шпицберген ороллари тўғрисида Норвегия ҳукумати блан СССР ҳукумати ўртасида фикр алмашилганлиги тўғрисида кейинги вақтларда жаҳон матбуотида Норвегия ҳукуматининг истагига хилоф хабарлар пайдо бўлиб қолди. Ана шу фикр олишув самимий вазиятда ўтказилганлиги сабабли, Норвегия ҳукумати шу вақтгача бу тўғрида халққа ма'лум қилишни лозим кўрмаган эди. Юқорида айтилган хабарлар матбуотда бошқача тарзда ёзилаётганлиги сабабли ташқи ишлар министрлиги қуйидагиларни айтишни зарур деб топди.

СССР ҳукумати 1944 йил куз фаслида, ўша вақтда Лондонда бўлган Норвегия ҳукумати олдига Шпицберген тўғрисида 1920 йилда тузилган битимни қайтадан кўриб чиқиш масаласини қўйган эди. СССР ҳукумати бу битим СССРнинг иштирокисиз тузилганлигини ва битимда Совет Иттифоқининг хавфсизлиги ва бошқа манфаатлари бирор даражада бўлса ҳам қаноатланурли суратда назарга олинмаганлигини та'кидлаган эди. Битимни имзолашда Германия томонида туриб иттифоқчиларга қарши курашган икки давлат, я'ни Италия блан Япония қатнашган. Бўлиб ўтган уруш Шимолий Муз океани орқали та'минот йўлларини қўриқлаш катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатди. Шу сабабдан Совет Иттифоқи иқтисодий масалалардан ташқари ана шу районларни мудофаа қилиш юзасидан биргаликда кўриладиган чоралар масаласини муҳокама қилишни ҳам истаган эди. Совет Иттифоқи мазкур битимнинг ҳозирда ҳам ўз кучида қолишига рози бўлолмади. Совет Иттифоқи ҳукумати мазкур битимни одатдагича қайтадан кўриб чиқиш масаласини расмий суратда қўйиш ниятида эканлигини билдирди, аммо у мазкур оролларни ўз қўлида тутган Норвегияни бу тўғрида даставвал огоҳлантириб қўйишни зарур деб топди. Норвегиянинг ва Совет Иттифоқининг умумий мудофаа манфаатларига, шунингдек ҳар икки мамлакатнинг иқтисодий манфаатларига тааллуқли бўлган ана шу масалаларни адолатли тарзда ҳал этиш керак эди. Иқтисодий манфаатлар масаласига келганда Норвегия иқтисодий жиҳатдан ҳечқандай зарар кўрмайди деб та'кидланган эди.

Норвегия ҳукумати масалани ҳал этишни истаганлигини билдирди. Масаланинг ҳал этилиши Норвегия блан СССР ўртасида ҳамиша давом этиб келган ва уруш вақтида бирмунча мустаҳкамланган яхши муносабатларни янада кучайтиришга ёрдам берган бўлур эди, деди.

Сўнгра, Норвегия Шпицберген тўғрисида 1920 йилдаги битим имзоланганидан кейин совет ҳукуматининг қилган баёнотини англаганлиги айтилган ва Совет ҳукумати Совет Иттифоқининг иштирокисиз Шпицберген ҳақида тузилган битимни ҳуқуқий жиҳатдан сра э'тироф этолмайди, дейилган эди. Яна шу нарса айтилган эдики, совет ҳукумати 1924 йил 16 февральдаги нотасида Норвегиянинг Шпицбергенни, шу жумладан Медвежий оролини ўз ихтиёрида сақлашини э'тироф қилганлигини ва шундай қилиб, келажакда Шпицберген битимига қарши ва кон уставига қарши э'тироз билдиришдан воз кечганлигини айтгандан кейингина, Норвегия ҳукумати 1924 йил 22 февральда стортингга битимнинг Норвегия томонидан тасдиқланиши учун уни қабул қилишни таклиф этди.

Совет Иттифоқи 1935 йилда бу битимга сўзсиз қўшилди. Норвегия ҳукумати бу районни мудофаа қилиш катта сиёсий манфаатларга боғлиқ эканлигини яхши билар эди. Норвегия кемалари ва иттифоқчиларнинг кемалари бу сувларда доим қатнаб, катта талафот кўрдилар. Норвегия ҳукумати уруш масалани янгича қўйганлигини тамомила англаганлигини билдирди. Аммо халқаро ҳуқуққа биноан мудофаа қилиш чоралари битим қайтадан кўриб чиқилганидан кейингина амалга оширилиши мумкин эди, чунки битимнинг 9-нчи моддасида айтилишича, Норвегия битимда кўрсатилган районларда ҳарбий-денгиз базаларини ёки ҳарбий истиҳкомларни қурмаслик ва барпо этишга рухсат бермаслик мажбуриятини ўз устига олган. Битимда кўрсатилган районлардан ҳарбий мақсадлар учун ҳечқачон фойдаланмаслик керак эди. Шу сабабдан Норвегия ҳукумати ўз фикрича ва Шпицберген битимини имзолаган бошқа иттифоқчи давлатлар ўз розилигини билдиришини назарда тутиб, 9-нчи моддани бекор қилиш ёки уни янги модда блан алмаштириш керак, бу янги модда маҳаллий мудофаа ва халқаро хавфсизлик системаси сифатида ҳарбий мақсадларда шу районлардан фойдаланишга рухсат берсин, деди.

Норвегия ҳукумати совет ҳукумати блан биргаликда мазкур районлардан ҳарбий мақсадларда фойдаланиш тўғрисида Норвегия блан Совет Иттифоқи ўртасида шартнома имзолаш имкониятини муҳокама қилишга розилик билдирди. Масала Москвада Совет Иттифоқи Ташқи Ишлар Министри блан Норвегия элчиси ўртасида пухта муҳокама қилинганидан кейин Норвегия ҳукумати 1945 йил апрель ойида бу масала юзасидан ҳар икки мамлакат томонидан чиқариладиган вақтинча баёнотни имзолашга рози эканлигини билдирди. Бу баёнотда Норвегия ва Совет Иттифоқи ҳукуматлари Норвегиянинг Шпицбергенни ўз ихтиёрида сақлашини та'минлаган ҳолда, бу оролларни биргаликда мудофаа қилишни истайдилар дейилган эди. Токи бу чора ҳар икки мамлакатнинг хавфсизлигини жуда яхши та'мин эта олсин ва халқаро хавфсизлик системасида муҳим ўрин тутсин. Аммо бу масалани Америка, Англия, Дания, Франция, Голландия ва Швеция ҳукуматларининг иштирокисиз ҳал қилиш мумкин эмас эди. Норвегия ҳукумати бу масала стортинг томонидан тасдиқланиши лозим деган шартни қўйди.

Музокаралар вақтида Норвегия ҳукумати конституция нуқтаий назарида мазкур оролларнинг Норвегия ихтиёрида бўлишига халақит берадиган тарзда масалани муҳокама қилолмаслигини ва Шпицберген битимини халқаро қоидаларга мувофиқ бекор қилиш мумкинлигини та'кидлади. Дастлабки муҳокамалар вақтида ҳар икки ҳукумат Шпицберген битимини мазкур битимга қўл қўйган давлатларнинг розилиги блангина ўзгартириш ёки бекор қилиш мумкин деган фикрга келдилар. Ҳар икки томон умумий бир баёнотни имзоламадилар. Норвегия ҳукумати ҳар икки мамлакат ўртасидаги музокаралар ҳақида Совет Иттифоқининг розилиги блан Буюк Британия ва Америка Қўшма Штатлари ҳукуматларини хабардор қилиб турди. Аммо улар бу масала тўғрисида фикрларини айтмадилар. Норвегия ва СССР ташқи ишлар министрлари 1946 йил август ойида Парижда ва 1946 йил ноябрь ойида Нью-Йоркда бу масалани яна муҳокама қилдилар. Уруш тамом бўлганидан кейин, я'ни Париж ва Нью-Йоркда бўлган муҳокама вақтигача ҳар икки мамлакат Шпицберген масаласи тўғрисида ҳечқандай музокара олиб бормадилар. Масала Парижда ва Нью-Йоркда муҳокама қилинганидан кейин, мазкур битимни имзолаган Дания, Франция, Голландия, Швеция ҳукуматларига шу тўғрида ма'лумот берилди. Нью-Йоркда масала муҳокама қилинган вақтда Ташқи Ишлар Министри Молотов музокараларни яна бошлашни истаганлигини билдирди. Шу сабабдан, масала ҳозирги вақтда ҳукумат ва стортинг томонидан муҳокама қилинмоқда.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА

НЬЮ-ЙОРК, 16 январь (ТАСС). Хавфсизлик Кенгашининг 15 январьдаги кечқурунги мажлисида совет вакили ўртоқ А. А. Громико сўзга чиқди.

Сўнгра Америка Қўшма Штатлари вакили Остин сўз олди. Остин, Хавфсизлик Кенгаши қуролсизланиш тўғрисидаги резолюциянинг ва рўзномадаги шунга тааллуқли таклифларнинг муҳокама қилиниши 4 февральгача кечиктирилсин, токи турли таклифларни ўрганиб чиқиш учун Қўшма Штатларга қўшимча равишда фурсат берилсин, деб таклиф қилди. Остин айтдики, мен ҳозирги пайтда Совет Иттифоқининг таклифига қарши чиқиш ёки унга рози бўлиш тўғрисида ҳеч нарса айтаолмайман.

Остин, Бош Ассамблеянинг қуролсизланиш тўғрисидаги резолюциясининг тезроқ амалга ошишини астойдил истаётганлигини кўрсатиб ўтиш блан бирга, мен Совет Иттифоқининг таклифи бу масаланинг ҳал қилинишини тезлаштиради деган фикрга қўшилаолмайман, деди.

Совет вакили Громико, мен масаланинг муҳокама қилинишини 4 февральгача кечиктириш тўғрисидаги Америка таклифини қувватлай олмайман, чунки масалани бу тарзда кечиктириш учун ҳеч қандай асос кўрсатилмади, деди. Америка Қўшма Штатларининг вакили Америка таклифини қайтариб олди. Бундан мақсад, музокарага чиқиш учун ёзилган нотиқлар ўз сўзларини айтиб бўлганлардан сўнг бу таклифни яна ўртага қўйиш эди.

Шундан сўнг Польша вакили Ланге сўзга чиқиб, бундай деди: Хавфсизлик Кенгаши ҳамма ерда қурол-яроғларни тартибга солиш ва камайтириш ҳамда атом қуроли ва кишиларни ёппасига ўлдириш учун ишлатиладиган бошқа қуролларни тақиқлаш тўғрисидаги масалаларни ҳозирнинг ўзида дарҳол кўриши керак. Ланге қуролсизланиш масалалари блан шуғулланучи комиссия тузишни таклиф этган резолюцияни ёқлаб айтдики, Польша майда-чуйда тўсқинликлар туфайли қуролсизланиш ишини кечиктириш йўлидаги ҳар қандай уринишларга қарши чиқади. Музокараларда яна Бельгия, Колумбия, Сурия ва Англия вакиллари чиқиб сўзладилар. Англия вакили Кадоган, киритилган таклифларни ўрганиб чиқиш ва улар тўғрисида маслаҳатлашиш учун қўшимча фурсат берилиши зарур деган баҳонани кўрсатиб, қуролсизланиш масалаларини муҳокама қилишни вақтинча кечиктиришни талаб қилди.

Америка вакили Жонсон Кадоган сўзлаб бўлиши бланоқ сўзга чиқиб (мажлисдан чиқиб кетган Остиннинг ўрнини олиб) масаланинг бундан кейинги муҳокамасини кечиктириш тўғрисидаги резолюцияни яна ўртага қўйишга уриниб кўрди.

Аммо нотиқлардан яна 2 таси музокараларга ёзилди. Шу сабабли Хавфсизлик Кенгаши раислик қилаётган Мэйкиннинг масаланинг бундан кейинги муҳокамасини 4 февральгача кечиктириш тўғрисида Америка вакили томонидан киритилган таклифни овозга қўймасданоқ, мунозаралар 17 январьда бошлансин деган таклифга рози бўлди.

НЬЮ-ЙОРК, 17 январь (ТАСС). Раис Мэйкин Хавфсизлик Кенгашининг бугунги мажлисини очиб, Бразилия вакили Веллоза вафот қилганлиги муносабати блан мажлисни 20 январьгача кечиктиришни таклиф этди. Кенгаш Мэйкиннинг таклифини қабул қилди.

БУЛҒОРИЯДА ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯ ЛОЙИҲАСИ ТАЙЁРЛАНМОҚДА

СОФИЯ, 19 январь (ТАСС). Парламентда янги конституция лойиҳасини тайёрловчи комиссиянинг раиси Мичо Нейчев матбуот вакилларига қуйидагиларни айтди: ҳозирги вақтда ҳуқуқ, иқтисод, маданият ва бошқа масалалар соҳасидаги мутахассислар конституция лойиҳасини тузмоқдалар. Келгуси ҳафтада конституция комиссиясининг ялпи мажлиси бўлади. Бу мажлисда секцияларнинг таклифлари ва мутахассисларнинг фикрлари эшитилади.

ТАСС РАДДИЯСИ

Америкада чиқадиган «Нью-Йорк геральд трибюн» газетаси шу йил 17 январь сонида кейинги вақтларда Польшага 10 та совет дивизияси киргизилди деган хабарни босиб чиқарди.

ТАСС бу хабар бошдан оёқ уйдирма хабар эканлигини айтишга вакил қилинган. Совет матбуотида хабар берилганидек, кейинги икки ой ичида Польшадаги совет қўшинларининг сони 50 процент камайтирилди.

Польшада сайловлар олдидан

ВАРШАВА, 18 январь (ТАСС). Варшава радиосининг хабар беришича, кейинги ўн кун ичида мамлакатнинг катта марказларида давлат муассасалари хизматчиларининг сайлов олдидан кўп кишилик йиғилишлари бўлган. Бу йиғилишларда сайловларда демократик партиялар иттифоқини қўллаб-қувватлаш тўғрисида якдиллик блан қарор қабул қилинган.

Адлия муассасалари ходимлари касаба союзининг а'золари 3-нчи сайлов рўйхатидаги кишилар учун (демократик партиялар иттифоқининг рўйхати) овоз беришга қарор қилдилар. Варшава, Катовица, Люблин ва Торунда ҳам худди шундай мазмунда қарорлар чиқарилди.

Варшава политехникумида Варшавадаги олий ўқув юртлари олимлари ва профессорларининг сайлов олди йиғилиши бўлди. Крайова Рада Народова Президиумининг а'зоси Барниковский мамлакатдаги аҳвол ҳақида доклад қилди, якдиллик блан қабул қилинган қарорда профессорлар ва олимлар фанни тараққиёт йўлига сола билган миллий бирлик ҳукуматига миннатдорчилик билдирадилар. Профессорлар блан олимлар ўз ҳамкасбларини демократик партиялар иттифоқини қўллаб-қувватлашга чақирдилар.

Жирардовда шаҳарнинг немис босқинчилардан озод қилинганлигига икки йил тўлиши муносабати блан катта тантанали мажлис бўлди. Шаҳар аҳолиси катта намойиш ўтказиб, ўзининг якдил эканлигини ва қувончини изҳор қилди. Озодлик майдонида кўп кишилик митинг бўлди. Митингда бош министр Осубка-Моравский сўзга чиқди. Митингдан сўнг намойишчилар бош министр раҳбарлиги остида ибодатхона биносига қараб жўнадилар. Бу ерда ҳам сайлов олди митинги бўлди.

Митингда бош министр Осубка-Моравский, саноат министрининг ўринбосари Шир ва бошқа кишилар сўзга чиқдилар.

Польша қонун чиқарувчи сеймига сайлов

ВАРШАВА, 19 январь (ТАСС). Бутун мамлакатда сайлов осойишталик блан ўтмоқда. Аҳоли сайловда баланд руҳ блан қатнашмоқда.

Жойлардан олинган дастлабки хабарларга қараганда, Миколайчик аҳолини сайловларда қатнашмасликка чақирган округларда сайловчилар айниқса активлик кўрсатаётир.

Бельск сайлов округида ПСЛ партиясининг аҳолини сайловда қатнашмасликка чақиришига қарамай, сайловчилар баланд руҳ блан овоз бермоқдалар. Струмень волостида 400 сайловчи овоз бериш учун тўпланиб, музика чалиб келди. Дзездин сайлов округида эрталаб соат 8 гача ҳамма сайловчи овоз бериб бўлди. Кельци шаҳрида кундуз соат 12 гача сайловчиларнинг 50 проценти, айрим сайлов участкаларида эса, қарийб 80 проценти овоз берди. Калиш шаҳрида кундуз соат 12 гача сайловчиларнинг 45 проценти овоз берди. Белосток вилоятида аҳоли ВИН ва НСЗ деган яширин террорчи ташкилотларнинг сайловда қатнашган сайловчилардан ўч олиш блан қўрқитиб чиқарган варақаларини, ПСЛ партиясининг сайловларда қатнашмасликка чақириб чиқарган хитобномаларини писанд қилмай, сайловда қатнашди. Белосток шаҳрида кундуз соат 12 гача сайловчиларнинг 50 проценти овоз бериб бўлди.

Жешув вилоятидан ҳам аҳолининг сайловларда ялпи қатнашаётганлиги тўғрисида хабарлар келмоқда. Босмачи тўдалар сайловчиларнинг сайловга келишига халақит бериш мақсадида Замойск ва Перемишль уездларида бирнеча жойда сайлов участкаларига ҳужум қилдилар. Лекин аҳоли томонидан уюштирилган жамоат соқчилари бу ҳужумларни қайтарди.

Варшавада аҳоли сайловларда баланд руҳ блан ялпи қатнашмоқда. Айрим сайлов участкаларида 500—600 киши навбат кутиб турмоқда. Шаҳарда тўла тартиб ҳукм сурмоқда. Варшавада кун бўйи битта ҳам можора юз берган эмас.

Варшава радиосининг билдиришича, Познань вилоятининг ҳамма уездларида сайлов осойишталик ва тартиб блан ўтмоқда. Познаньда аҳоли ибодатхоналардан чиқиб сайлов участкаларига жўнади. Сайлов участкаларида уюшқоқлик ҳукм сурмоқда. Сайлов бошланган дастлабки соатларда сайловчиларнинг 25 проценти овоз берди.

Ольштин вилоятида овоз беришга ҳақли бўлган сайловчиларнинг 90 проценти соат 11 яримгача овоз бериб бўлди.

Гданьск, Гдиня ва Штеттинда ҳам овоз бериш баланд руҳ блан ўтмоқда.

ВАРШАВА, 19 январь (ТАСС). Варшава радиоси билдиради: сайлов ўтказучи бош комиссар маҳкамасининг биринчи ахборотида бундай дейилади: сайловлар бутун мамлакатда эрталаб роса соат 7 да бошланди. Сайлов комиссиясининг ҳамма а'золари белгиланган вақтда келиб, ўз вазифаларини ўташга киришдилар. Сайлов комиссиялари уюшқоқлик блан ишламоқда. Овоз бериш бутун мамлакатда осойишталик ва тартиб блан ўтмоқда. Аҳоли сайловларда фаол қатнашмоқда. Овоз беришда Силезия сайлов округларида, Варшавадаги 1-нчи сайлов округида, Лодзьдаги 6-нчи сайлов округида, Познаньдаги 31-нчи сайлов округида, Бельскдаги 42-нчи сайлов округида, Ченстоховдаги 11-нчи сайлов округида, Кельцидаги 12-нчи сайлов округида, Радомдаги 14-нчи ва 4-нчи сайлов округларида айниқса катта активлик сезилмоқда.

Грециянинг олти министри исте'фо берди

АФИНА, 18 январь (ТАСС). Цалдарис қирол ҳузурида кенгаш чақириш тўғрисида Гонатаснинг талабини рад этганлиги сабабли, министрлардан Гонатас, Пападимитриу, Перотис, Авраам (Гонатаснинг миллий —либерал партияси), Александрис ва Михалокопулос (ислоҳотчилар партияси) исте'фо берди. Шундан сўнг Гонатас, Софулис партиясидан бошқа оппозициячи партия раҳбарларининг кенгашини чақирди.

Бош министр Цалдарис, олти министрнинг исте'фо берганлиги бутун ҳукумат составининг исте'фо беришига сабаб бўлмайди, деди.

Аммо, парламентда ҳукуматга ишонч билдириш ҳақидаги масала биринчи марта овозга қўйилиши бланоқ ҳукуматни миллий—либераллар қўлламаслар, у муқаррар кўпчилик овоз ололмайди деб ўйламоқдалар.

Цалдарис матбуот орқали либераллар партиясига мурожаат қилиб, «тартиб ўрнатиш учун» биргаликда ҳукумат тузишни таклиф қилди. Аммо, Софулис бунга—жиддий таклиф эмас деб рад этди.

Олти министр исте'фо беришидан олдин 16 январьда парламентнинг қисқа мажлиси бўлди. Бу мажлисда етарли а'золар иштирок қилмаганлиги учун, мажлис 20 январьга кўчирилсин, деган биттагина қарор қабул қилинди. Аслини олганда, министрларнинг исте'фо беришига ҳукумат составидаги кишиларнинг ва парламентдаги оппозициячиларнинг ҳукумат масаласини парламентда муҳокама қилинишдан аввал ҳал этишни истаганлиги сабаб бўлди. Чунки, бундан жанжални ошкора суратда кучайтириб юбормаслик мақсади кўзда тутилади.

Ҳукумат тепасида бўлган монархиячиларнинг «халқ партияси» парламент фракциясининг 16 январьда бўлган мажлисида бош министр Цалдарис гапириб, мен либералларнинг раҳбари Софулис блан қилган суҳбатимда, агар мен ва Софулис бош министр ўринбосари қилиб тайинлансак, бош министрлик вазифасини бошқа учинчи бир кишига беришни таклиф қилдим, аммо, Софулис бу таклифни ҳам рад этди, деди. Гарчи Цалдарис, оппозиция раҳбарлари ўз ташаббуслари блан музокаралар бошлаган тақдирдагина, улар блан музокараларни бошлайман деган бўлса ҳам, аслда Софулис раҳбарлигидаги либераллардан ташқари кенг составда ҳукумат тузиш мақсадида музокаралар давом эттирилаётир.

Кўп газеталар «Чет эл доиралари» қисқа муддат ичида коалицион ҳукумат тузилишини талаб қилаётирлар деган фикрни тасдиқламоқдалар. Цалдарис журналистлар блан қилган суҳбатида, мен либераллар каби мамлакатда осойишталик ўрнатиш тарафдориман, аммо, бунга армия, авиация ва флотни жиддий суратда кучайтириш ва қўзғолончиларни узил-кесил тор-мор келтириш йўли блангина эришиш мумкин, деди. Цалдарис айтганларига қўшимча қилиб, «инглизлар бундай сиёсатга қарши эмаслар» деди.

ЭРОНДА ИШЧИЛАР СУД ҚИЛИНМОҚДА

ТЕҲРОН, 19 январь (ТАСС). «Зафар» газетасининг хабарига қараганда, ҳарбий суд Теҳронда сўнгги вақтда қамоққа олинган актив касаба союз а'золаридан 11 ишчини суд қилган.

«Арас» газетаси, ҳарбий суд 11 ишчини эмас, балки 29 ишчини суд қилган деб ёзади.

ИСПАН АНТИФАШИСТЛАРИНИНГ ОТИЛИШИ

ПАРИЖ, 16 январь (ТАСС). Франс Пресс агентлиги франкочилар суди томонидан 1946 йил 22 декабрьда ўлим жазосига ҳукм этилган испан антифашистларидан Льерандп ва Исасларнинг отилганлигини хабар қилди.

СОВЕТ ОЛИМЛАРИ ҲИНДИСТОНДА

ДЕҲЛИ, 19 январь (ТАСС). Совет олимларининг делегацияси, Бутун Ҳиндистон илмий конгрессининг таклифига биноан, мамлакатдаги энг йирик университетларнинг иши блан танишмоқда. Делегация Ҳиндистон муваққат ҳукумати томонидан берилган аэропланда, бирнеча америка ва француз олимлари блан биргаликда, Бенорис университетини бориб кўрди.

Олимлар блан учрашиш учун университет томонидан ташкил қилинган ва жуда кўп киши қатнашган митингда совет олимларини университет ректори Надхакришнан табрик қилди.

Сўнгра, СССР Фанлар академияси президентининг ўринбосари В. П. Волгин сўзга чиқиб, Совет Иттифоқининг жамоат тузуми ва конституцияси тўғрисида берилган жуда кўп саволларга жавоб қайтарди.

ИТАЛИЯ КОММУНИСТ ВА СОЦИАЛИСТЛАР ПАРТИЯЛАРИ КЕЛИШИШ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ

РИМ, 18 январь (ТАСС). Расмий суратда хабар берилишича, 16 январьда Римда социалистлар ва коммунистлар партиялари марказий келишиш комитетининг мажлиси бўлган.

Мажлисда социалистлар томонидан Ненни, Бассо, Луццато, Перроти, коммунистлар томонидан Тольятти, Секкья, Массола, Донофрио қатнашди.

Мувофиқлаштирувчи комитет биргаликда иш кўриш тўғрисида 1946 йилнинг 26 октябрида қайтадан кучга кирган битимни якдиллик блан ма'қуллади.

Мажлисда мамлакатдаги умумий сиёсий аҳвол ҳам муҳокама қилинди.

Ахборотда айтилишича, «ба'зи унсурларнинг социалистлар партиясидан ажралиб чиққанлиги муносабати блан ҳ[illegible] иккала партия ўз ташкилотларини меҳнаткашлар оммаси ўртасида ажралиш туғдириш йўлидаги ҳар қандай интилишларга қарши курашга, ишчилар синфининг бирлиги ишига садоқатли бўлишга чақирсин деган қарор қабул қилинган.

НЕННИ ИСТЕ'ФО БЕРДИ

РИМ, 17 январь (ТАСС). Пьетро Ненни Италия ташқи ишлар министри исте'фо берди.

ФРАНЦИЯ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУКУМАТ ТУЗИШНИ РАМАДЬЕГА ТОПШИРДИ

ПАРИЖ, 17 январь (ТАСС). Республика президенти, Блюм ҳукуматида адлия министри бўлган Рамадьега (социалистлар партияси) ҳукумат тузишни топширди.

БУЛҒОРИЯ ҲУКУМАТИ СОФИЯДА СОВЕТ АРМИЯСИ ШАРАФИГА ЁДГОРЛИК ҚУРИШГА ҚАРОР БЕРДИ

СОФИЯ, 19 январь (ТАСС). Булғория ҳукумати Булғория бош министри Г. М. Димитровнинг таклифига мувофиқ, Булғория Халқ Республикасининг пойтахтида Совет Армияси шарафига катта ёдгорлик қуришга қарор берди.

ХРОНИКА

РСФСР Олий Совети Президиуми ўртоқ Иван Петрович **Далматовни** РСФСР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари қилиб тайинлади.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари: Р. САҲИБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА ТЕАТРИДА — 21 январьда **Олеко Дундич.**

ЎЗБЕК МУЗИКА ТЕАТРИДА — 21 январьда **Муҳаббат гули,** 22 январьда **Офтобхон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **П. П. Дригин** раҳбарлигидаги **цирк труппасининг хайрлашув гастрольлари** — 21 январьда **бир тамоша.** Кеч соат 9 да бошланади, 22 январьда **уч тамоша.** Кундуз соат 1, 4 ва кеч 9 да бошланади.

КИНОТЕАТРЛАРДА:
(кундуз ва кечқурун)

«ҚИЗИЛ ОКТЯБРЬ» — **Ленин Октябрьда;** «ИСКРА» — **Ленин Октябрьда;** «ЎЗБЕКИСТОН» — **Ленин 1918 йилда;** «НОВОСТИ ДНЯ» — **Зигмунд Колосовский;** «ПОБЕДА» — **Қасам;** «ВЕСНА» — **Александр Пархоменко;** АЛОҚА ХОДИМЛАРИ КЛУБИ — **Қасам.**

Тез ёрдам клиник касалхонаси ҳузуридаги
МЕДИЦИНА ҲАМШИРАЛАРИ
МАКТАБИ 1-нчи курсга
ЎҚУЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Кирувчилар 1947 йил 5 февральдан бошлаб рус тили, математика, СССР Конституциясидан имтиҳон қилинади.

Ўқиш 1947 йил 10 февральда бошланади.

Медицина ҳамширалари мактабига камида 7 синф ҳажмида ма'лумоти бўлган хотин-қизлар қабул қилинади.

Аризалар дам олиш кунларидан бошқа ҳар куни кеч соат 6 дан 8 гача мактаб биносида, Жуковский кўчаси, 74-нчи уйда қабул қилинади (Ремесленная кўчасидан кирилади).

ГЛАВТОРГ
МАРКАЗИЙ БАЗАСИГА
автомашинага юк ортучи ишчилар, омбор ишчилари, қоровуллар
КЕРАК

Адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев тош йўли, 28-нчи уй. Телефон — 31943.

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
№ 78. Р. 00017: Тираж 64,5 минг.